

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צק לון

לקט תרנוסים

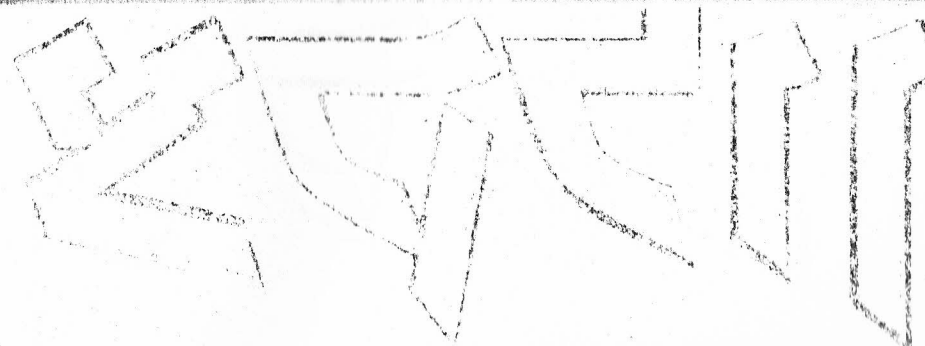
תוכן הענינים

- בין מלחמת-תנועה למלחמת-מגן ... לויס.קול. פ. או. מיקשה 3
כוח צבאי מאוחד — אות לכושר-מגן מלוכד
לויס.קול. י. א. מתיס 9
הגנה הקפית ... לויס.קול. ס. דהירוס 17
מלחמה ארצית ... לויס.גנ. דושן קודר 26

מופיע בהשתתפות אנג'ימהד

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

תמונת השער

תתימקלע מעוקם-קנה להתגוננות מתוך טנק, בפני תוקפים-מקרוב. הקנה המעוקם, המתחבר בפחות מדקה אל תתימקלע אמריקאי, מאפשר לכוון אש (קצב: 450 כדור לדקה) בזווית של 90° מאשנבי טנק או מחלון בית.

בית הדפוס הצבאי מס' 665

כיצד ישפיעו החימוש והטקטיקה של מהד'
על ח, ג, ד, ה הנצחיות שבין הגנה להתקפה?

בין מלחמת-תנועה למלחמת-מגן

מאת קול-לויט. פ. א. מיקשה

מעטים המה הדברים שהנם קשים יותר מנסיון לניתוחו המדוייק של לקח מלחמה. אין מערכה דומה לחברתה; וכל קרב מתחולל במסיבות המיוחדות לו. מאחר שהגורמים החומריים, הגיאוגרפיים והנפשיים לעולם אינם זהים (במערכות השונות) — אי אפשר, כי יתקיים בתחום זה הדגם הטקטי המתמיד. ב-1940 היתה לגרמנים העדיפות החומרית, אולם היתה להם גם העדיפות הנפשית. כעבור 4 שנים, בנורמנדיה, לחמו הם ללא סיוע אוירי ובלי שהאמינו עוד בנצחון סופי. התנאים האסטרטגיים ברוסיה היו שונים בתכלית מן התנאים שבאירופה המערבית. הטקטיקה אשר היתה עשויה להצליח שם — לא היתה מובטחת לה ההצלחה בזירת-מבצעים אחרת. וכן גם באשר למלחמה בקוריאה, שאף לה היו קווי-אופי מיוחדים משלה. רק אותן המערכות בהן ניחנו היריבים-המתנגשים בשויון פיסי, חמרי ונפשי, עשויות לאפשר להסיק מסקנות מוגמרות.

הקידמה הטכנית מספקת את כלי-הנשק החדשים; והללו, בדרך הטבע, מוליכים אל צורות קרב חדשות. בהתאם לצידוד שלרשותה — בכלי-נשק, באמצעי תחבורה, בקשר — הפעילה כל תקופה את הטקטיקה המיוחדת לה. יחסי-הגומלין אשר בין עצמת-האש מזה לבין יכולת-התנועה מזה, נודעת להם השפעה מכרעת על התמורות באורחי-הפעולה הטקטיים — במלים אחרות, על זיקת-הגומלין שבין ההתקפה וההגנה.

בטרם הומצא רכב-הקרב המשוריין, היתה ההתקדמות בנשק-האש, את הגורם הקובע. משהפכו כלי-נשק אלה את תנועת הגייסות לבלתי אפשרית כמעט — נתאבנה בהדרגה החזית, למלחמת החפירות. כדי לשתק את עצמת-האש של ההגנה היה על ההתקפה להעלות גושי ארטילריה גדולים בנוסח "הארטילריה כובשת את השטח ועל חיל-הרגלים אין אלא לתפסו" — לפי הנוסחה אשר מייחסים אותה למרשל פטן. כתוצאה מכך באה מערכת-השחיקה (1918—1915), על פני חזיתות נרחבות, בה נאבקו מרות על רצועות שטח צרות. שדה-המערכה נמצא מחולק תאים-תאים לגזרות וליעדים

מחברים ומקורות

(הערות והארות לקורא)

'בין מלחמת-תנועה למלחמת-מגן'

מאת לויטנט-קולונל פ. א. מיקשה

פ. א. מיקשה הוא קצין ציכי לשעבר, אשר עזב את ארצו לאחר עלות השלטון הקומוניסטי. כיום הוא משמש מרצה בביה"ס למטה הפורטוגזי. מיקשה הוא סופר צבאי פורה, ידוע, וכתביו השונים וכו לפרסום רב. בין ספריו יש להזכיר את: "מלחמת הבוק"; "צנחנים"; "האם הפצצות הן מכרעות?"; "מלחמה בין הקונטיננטים". ביקורת על ספרו האחרון, "כוחות סודיים", נתפרסמה ב"מדף-הספרים" של "צקלון" מס' 2, מאמרו המתפרסם בחוברת זו לקוח מתוך הירחון הצרפתי "השקפת ההגנה הלאומית" (REVUE DE DEFENSE NATIONALE).

כוח צבאי מאוחד — אות לבושר-מגן מלוכד.

מאת לויטנט-קולונל ג'וזף א. מתיס

ארגונה התכליתי של מערכת-ההגנה הלאומית בדרגים הגבוהים ביותר, וניצולם היעיל והחסכוני של משאבי-האומה לצרכי כל השירותים המזוינים — הן בעיות המטריות עדיין את חילות העולם, ואף את החשובים והעשירים שביניהם, את כוחותיהן הלוחמים של ארה"ב.

מחבר המאמר הנ"ל, קצין חיל-האוויר האמריקאי, בעל נסיון לוגיסטי רחב מאוד, מציע הצעות מעניינות משלו לפתרון שתי הבעיות השנויות במחלוקת: מינוי מפקד עליון אחד, תחת ועדת שלושת ראשי-המטות, הנהוגה כעת בארה"ב, וכן הקמת חיל לוגיסטי נפרד, אשר יהיה אחראי לכל צרכיהם, בשטח האספקה והמנהלה, של שלושת החילות האחרים — הצבא, האוויריה, והצי.

המאמר נתפרסם לראשונה בירחון "ההשקפה הצבאית", בטאון ביה"ס לפיקוד ולמטה של הצבא האמריקאי.

(MILITARY REVIEW, COMMAND & GENERAL STAFF COLLEG)

הגנה הקפית.

מאת לויטנט-קולונל ס. דה-ריוס

הקמת מערך-ההגנה-הקפי מבודד לפני המערך הקרבי הראשי, היא לכאורה בבחינת מעשה געוון, אולם לא כך גרס מפקדו של אחד הגדודים האמריקאיים בקוריאה, אשר הקים בטיס-לפטרוילים, מוחזק בכוח של פלוגה, על תואי קרקע שנמצא בין שתי החזיתות העוינות.

פרשת ההגנה על מערך-הקפי מבודד זה, והתיאור כיצד גשברה התקפה סינית עזה עליו, נרשמו ע"י קצין חי"ר אמריקאי גבוה, ופורסמו לראשונה בירחון "כוחות הקרב" (COMBAT FORCES).

מלחמה ארצית

מאת גנרל-לויטנט דושן קודר

המאמר הנ"ל הוא המשך למאמרו של אותו מחבר, שהופיע ב"צקלון" מס' 8. בעל המאמר הוא מנהל הדרכה בצבא היוגוסלבי, ונחשב לאחד מחוקרי ההיסטוריה הצבאית החשובים באירופה. המאמר לקוח מתוך הירחון "כתבי-העת הצבאי הכללי השביערי" (ALLGEMEINE SCHWEIZERISCHE MILITÄER-ZEITSCHRIFT).

0-3, 0-2, 0-1 וכיו"ב), אשר בתוכם היו מזויזים את היחידות הנוגעות בדבר — דיביזיות, רגימנטים או גדודים — מתוך מרובע אחד למשנהו, כאותם הכלים במשחק האשקוקי. תכונותיו של הציוד שבשימוש הצבאות חייבו את ההתקפה לפעול בעיקר באורח חזיתי, על פני גורות רחבות, ורק לעתים רחוקות ניתן היה בידה להשיג השג רב יותר מאשר טרזים-מה בחזית האויבת. עתודות היריב, אשר הובאו בחפזה, לא איחרו, כרגיל, להחזיר את המצב לקדמותו; אך לעתים רחוקות היתה מתהוה הבקעה, ומעולם לא הושגה תוצאה מכרעת. הגנרל לודנדורף, יריבו של פטן, יכול היה על-כן להכריז: "האסטרטגיה שלי נוצחה ע"י טקטיקה".

הסיבות הראשיות למצב-דברים זה היו:

1. אטיותם של אמצעי התובלה בהם השתמשו אז לקשר בין העורף לאזור-הקרב (מסילות-ברזל וכלי-רכב גרורי-סוסים), אשר לא איפשרה להגשים במהירות את העליונות-באמצעים ההכרחית בשביל אופנסיבה, "ההכנה" (הארטילריה) שנמשכה לעתים שבועות שלמים, אי אפשר היה שלא תסב אליה את תשומת לבה של ההגנה. ומכאן — העדר ההפתעה.
 2. ההכרח ל"דחוף" את ארטילריה-הסיוע קדימה, הרחק ככל האפשר, כדי לנצל במלואו את טוחה, וזאת — שעה שאופים הבלתי משוכלל של אמצעי-התובלה הפריע בעד ארגונה-לעומק של האספקה-בתחמושת. כאן, אם-כן, סיבה כפולה אשר הוסיפה על הצורך ל"שרע" לרוחב את הכוחות אשר עמדו להפעילם.
 3. הנחיצות לקדם קידום נוסף את עמדותיו של לפחות חלק מן הארטילריה משנתפס האיזור הראשון; והרי זה תמרון אשר ביצועו חייב את העתודות ל"טהר" את השטח שנכבש בכל הנקודות בהן נמצאה התנגדות חזקה ביותר. ואלו הן הסיבות שגרמו כי התקפות על פני גורות-חזית נרחבות-יחסית תהיינה לדבר רגיל ותקין, מאחר שכל מי שאסר-קרב בחזית צרה היה נתון לאיום-אוייב רב באגפיו.
 4. הלקויים באמצעי-הקשר — אף להם, כשלעצמם, נודעה השפעה בלתי מבוטלת. מאחר שהקו הטלפוני, אשר קיים במרוכז, בנקודה אחת, את הקשר בין כוחותיו של התוקף, לא איפשר את תיאום הקרבות שהתנהלו ע"י קבוצות-לוחמות מבודדות — היה צורך במתן פקודות מפורטות מראש, ובהמלכה של מערכה קשה היה להכניס שינויים בצעדים אשר נקבעו מקודם או שהוחל כבר בהוצאתם לפועל; וזאת אפילו בלי להביא בחשבון את העובדה, כי אמצעי התובלה הבלתי משוכללים, היו עושים לדבר מורכב מדי ואטי מדי שינוי כל שהוא בכיוונו של ציר-המבצעים.
- כדי לעמוד בפני אורח-ההתקפה אלה, נתארגנה ההגנה לעומק, על פני רצועות-שטח הבאות בזו אחר זו והמכונות "אזורים", אשר בפניהן נשברה כפעם בפעם ההתקדמות היריבה. נזכיר-נא כאן, כי במשך מלחמת 1914—1918 היה מצבם של הצבאות המתמודדים שוה, במידה פחותה או יתרה, מבחינה חומרית ונפשית.

את ההתפתחות הטקטית במלחמת-העולם השניה ניתן לחלק לשני שלבים: תחילה, תקופת "מלחמת-הבוקר", ואחריה — תקופת התגובה ל"מלחמת הבוקר". בראשונה משתי תקופות אלו הגשימו הגרמנים הלכה למעשה—בהשראת רעיונותיהם של שני אנגלים, הקפיטן לידל-הארט והגנרל פולר — שיטה טקטית כוללת, שכל חוליותיה קשורות קשר הגיוני זו בזאת; ובו בזמן גם ניצלו את האפשרויות שבצירופם המדוייק של סוגי הציוד החדש: כלי-רכב-קרב משוריינים וכלי-תובלה ממונעים. בעזרת הסיוע-האווירי נמצאו הטנקים מסוגלים להבקיע בנקל אותם הקוים, אשר לו היה זה במלחמת העולם הראשונה, היו מתקיימים כקוים שאין-לעבור-דרכם.

הגורמים-החולשים שבטקטיקה זו הינם:

1. המינוע הכללי של הצבאות והארגון של דיביזיות השריון, אשר איפשרו את ריכוזם המהיר של הכוחות באותן גורות חזית-המערכה בהן ביקשו את ההכרעה. יחידות אשר הובאו אל המקום מבסיסים מרוחקים היו עוברות, אפשר לומר, ללא שהייה משלב מסע-הגישה אל שלב ההתקפה. הדיביזיות אשר נועדו לפריצת החזית ולמרדף היו מופיעות בזו אחר זו בשדה-המערכה, באותה שעה בה נחשבה כניסתן-לקרב לרצויה. והופעה פתאומית זו בפני העמדות האוייבות, עם ההפתעה הכרוכה-בה, אי אפשר היה לה שלא תוסיף על סיכוייה של ההתקפה.
2. קיצורה של חזית-האופנסיבה. בגיזרה ממוצעת המשתרעת על פני שטח של 25x25 ק"מ, הותקפו עמדות היריב בדרך כלל בשתי נקודות, אשר כונו "מרכזי-המבקע", או "נקודות הכובד", שרחבם בערך 5—8 ק"מ, וכשהמרחב שביניהם נתון ללחץ חזיתי חזק. עדיפות הכוח — תחת שתתגלה על פני חזיתות נרחבות ביותר, היתה עדיפות מקומית-גרידא ב"מרכזי-המבקע"—ואילו ההגנה המקומית, שהופתעה ו"נשטפה" ע"י העצמה המספרית של היריב, נמצאה חסרת-אונים. ארגונה השיטתי של עדיפות-מקומית מוחצת זו בזמן האופנסיבה היתה תנאי חשוב להצלחה. את העתודות לא נהגו עוד להפעיל נגד הגזרות בהן ההתקדמות נעצרה, כי אם באותן גזרות שבהן ההתקפה לכיבוש שטחים היתה קלה יותר, דחינו תוך נהייה אחרי קו ההתנגדות-הפחותה.
3. הכנה ארטילרית קצרת-משך (ולעתים — אפילו בלי הכנה כלל), כשאת ההתקפה עורכים, בפשטות, ע"י כלי-רכב משוריינים, הנתמכים ע"י כוחות-האוויר ובעקבו-תיהם נע חיל-רגלים לא רב. להקות מפציצי-צלילה היו משתקות את עמדות סוללות-האוייב ואת מתקני-המגן אשר התנגדו להתקדמות ההתקפה. וגדולה מזו, כוחות-האוויר אף היו חוסמים בפני עתודות-ההגנה את הגישה אל גזרת-ההבקעה. משבוודד באופן כזה איזור המערכה ממרומי האוויר, ניתן היה לו, לתוקף, לשמור בידיו על העליונות-המקומית שהושגה ע"י ריכוז נמרץ של כוחותיו שעל פני-הקרקע. כוחות-האוויר היו מאבטחים את אגפיה של ההבקעה הצרה.

4. קשר-האלחוט, אשר הקל על שיתוף-הפעולה בין הקבוצות הנלחמות תוך בידוד הדדי. מאחר שרציפות קו-החזית לא היתה עוד הכרחית, אפשר היה להשלים עם כך, שתשארנה מאחוריך נקודות התנגדות ידועות.

תודות למינוע ולאחוט היה זה קל יחסית לשנות, במהלך הקרב, את ציר-התמרון, ולכונן את המבצע על ידי פקודות הבאות בזו אחר זו. על פני הקרקע סערה ההיאבקות הן לרוחב והן לעומק, בעת ובעונה אחת; ואילו האויריה הוסיפה למערכה אף ממד שלישי — את הגובה.

טקטיקה זו — לה היו חייבים הגרמנים את הצלחותיהם במחציתה הראשונה של המלחמה. תחת שיילחמו ימים על ימים למען לכידתו של קטע מוגבל של השטח, היו הטנקים שלהם מבקיעים, מעשה-טריו, איזורי-התנגדות הבאים בזה אחר זה תוך פרק-זמן של מספר שעות בלבד. העתודות, המובאות בחפזה על ידי הצד-המגן, לא יכלו להגיע ברוב המקרים, אלא לאחר הפריצה, ולאחר שסבלו, לרוב, מהלומות קשות מן האויר. ההלכה הטקטית של בעלי-הברית, אשר היתה מושתתת על מהירות תקינה של 4—5 ק"מ לשעה — מהירותו של רגלי — לא היה בכוחה לעמוד בפני מצבים וצירופי-מצבים אשר הלכו ונתפתחו במהירות הרבה פי חמישה מן הנ"ל. כתוצאתה של הפרצה ליד סדן בא כיתורן של ארמיות בעלות-הברית, אשר נלחצו אל מכשול טבעי — חופיו של מיצר לה-מנש. במערכות שבאו מאוחר יותר, ברוסיה, יצרו לעתים הגרמנים שני "מרכזי-מבקע" אסטרטגיים המרוחקים כ-250—225 ק"מ זה מזה — וברוח שבין אלה היו הטנקים "סוללים" ופורצים טריזים בשחקם ארמיות רוסיות שלמות כבמלחצי-ענק. מערכות-הכיתור של בריאנסק ושל ויאזמה, וכן אחרות, אופייניות לתקופה זו. במסע-צרפת פעלו הטנקים בדיביויות, ואילו ברוסיה — בקורפוסים, ומאוחר יותר אף בארמיות שלמות (1).

בתקופה השנייה של מלחמת-העולם — עלה בידי ההגנה, לאחר נסיונות ממושכים, להפעיל כלי-קרב חדשים וליצור הלכה חדשה. מערכות אל-עלמיין וסטלינגרד ציינו לא רק מפנה במזל-הקרב, אלא אף מהפכה בתחום אורחי-הפעולה הטקטיים.

אמצעי-הנגד אשר ננקטו נגד "מלחמת-הבזק" היו משני סוגים:

1. בשטח הטכני ניתן לגייסות כלים נגד-טנקיים רבי עצמה, בזוקות, מוקשים. דומה היה כי בהיאבקות הנצחית שבין השריון לקליע שוב היתה ידו של זה האחרון על העליונה.
2. בשטח הטקטי בא "אל-ריכוז במערכות ההגנה". בהיותה מאורגנת ב"קיפודים", שוב לא היה תפקידה לעצור את האויב בחזית, כי אם להשיג את "תיעול" התקדמותו בין לאי-ההתנגדות, כך שיפתחו פתחים לעריכת התקפות-הנגד.

(1) מובן שאין לשכוח את העובדה, כי בארגונים-מחדש של כוחות-השריון הגרמניים בפרק הזמן שבין מסע צרפת למסע רוסיה הופחת כמעט פי שנים מספר הטנקים שב-פאנצרו-דיביויה-גרמנית. (המער.)

בשלב זה החלו לחפש אחר עמדות מדרון-עורפי כדי להבטיח בהן את גייסות החגנה מפני הארטילריה.

בשלב זה היה מקובל לסמוך על ה"קיפוד", כי יאלץ את האויב לערוך הסתערויות-רגלים העולות ביוקר, וכי ינתק וישמיד, על ידי התקפות-נגד, את יחידות-המשנה האויבות שהסתגנו לשטח. ביסודה של תכנית-הגנה חדשה זו היתה מונחת התנועה.

אין בידינו ראיות לכך, כי אמצעי-נגד אלה, הטכניים והטקטיים, היו מצליחים להקרות את עצמת התקפותיה של "מלחמת-הבזק". אבל, הצבאות המתמודדים, הן במחציתה הראשונה של המלחמה והן בזו השנייה, לא עמדו באותה רמה עצמה מבחינה פיסית ונפשית. הגרמנים, אשר עד ל-1942 הכירו בהם כולם כבאמני מעשה-ההתקפה, זכו להצלחה פחותה בהגנה — דבר המסתבר במידה רבה בחולשת עצמתם המספרית והציוד, ההכרחיים לאופנסיב-נגד. בדומה לבעלי-הברית ב-1940, היו הם נתונים במשבר ההלכה (הדוקטרינה), אשר לפתרונו לא הגיעו עד לסוף-המלחמה.

משני הצדדים גם יחד פחתו והלכו מקרי הפעלתן במרוכז ו"בהמוך" של דיבי-זיות-שריון במערכות-הבקעה. יותר ויותר תכפו המקרים בהם גדודי-טנקים צורפו כסיוע אל הרגלים. מצד בעלי-הברית שוב קדמו הכנות-ארטילריות חזקות להתקפו-תיהן של דיביויות-הרגלים, כשמישמתן של דיביויות-השריון היא לבצע את המרדף-עד-חרמה לאחר שהושגה ההבקעה הראשונה — אורחי-הפעולה אשר המפתיע שבו מובלט ביותר ע"י כך, כי בידי בעלי-הברית היתה או השליטה המוחלטת באויר. לעומת זאת היו הגרמנים כמעט ללא סיוע-אויר מאז 1943, ובשל האיסטרטגיה חסרת-הטעם של היטלר לא הציבו במזרח כל עתודה איסטרטגית, אשר היתה מאפשרת להם לשלב הדדי את ההגנה-הסטאטית ואת אופנסיב-הנגד; החל מ-1943 אבדה להם העדיפות באויר אפילו במזרח. מה היה מתרחש ברוסיה אילו היתה למטה-הכללי הגרמני הראשי היכולת להניף אופנסיב-נגד חדשה, נאמר בעצמת 30 דיביויות הנתמכות ע"י 2000 מטוס? בשעת העליה בחופי-נורמנדיה, ב-6 ביוני 1944, לא התבטא המעשה הגרמני אלא ב-70 "גיחות-מטוס" כנגד 10585 גיחות של בעלי-הברית. מה היה מצב הדברים אילו ה"Luftwaffe" של גרינג יכלה, באותו יום ובשבועות שלאחריה, להפעיל לפחות מטוס אחד נגד שלושה? העליה בחופי-נורמנדיה, מסע-המלחמה רב-הרושם של הגנרל פטון, — האם היו אלה אזי בגדר האפשר?

יותר מן העבר העתיד הוא אשר מענייננו: איזו צורה טקטית תלבש מלחמה אשר תציג זה-המול-זה שני צבאות השווים בעיקרו של דבר מבחינה חמרית ונפשית? באיזה יחסי-גומלין יופיעו אזי לפנינו שני גורמי-היסוד של הקרב: האש והתנועה? במלחמת-העולם הראשונה, שיתקה האש את התנועה. במחציתה הראשונה של מלחמת-העולם השנייה הביאה הפעלתם המשותפת של רכבי-השריון והאויריה לידי שבירת החזיתות אשר לפני-כן נחשבו כבלתי-ניתנות-להיפגע, "מלחמת-הבזק" היתה

כוח צבאי מאוחד - אות לכושר-סגן מלוכד

מאת לויט-קול. י. א. מתיוס

לאחר מלחמת העולם ה-2 - וכתוצאה מעיון ממושך ומעמיק - „איחודה“ ארצות-הברית את המחלקות למלחמה (דהיינו, המחלקה לצבא-היבשה והמחלקה לצי) ע"י חקיקת „חוק הבטחון הלאומי“ משנת 1947.

פעולה זאת נבעה מהכרת העובדה שאין להרשות היום, שיהיו כמה סניפים צבאיים שיתחרו ביניהם על חלקם במשאבי יכולתה של המדינה. כפי שנאמר ב„ספר-הנוהל-לצי-המלחמה“, הרי „הצורך בחסכוך וביעילות באשר לשימוש לוגיסטי במשאבינו בעת-מלחמה היה כנראה הכורח שהולחנו לקראת האחדה“. אולם למועד בו ננקטה פעולה זאת למעשה, כבר רפו התביעות למשאבים ועם זאת - שככה גם התחרות. לפיכך נהגנו לפי המסורת הדמוקרטית, ובאנו לידי פשרה - היא „חוק הבטחון הלאומי משנת 1947“. עתה, שהיה סיפק בידינו לתהות על מידת „התכלית“ של אותו חוק, מה אנו מוצאים?

ניתוח בקורתי של החוק מגלה, כי „הצהרת המדיניות“ שבו כוללת כמה קוים, שיתכן ויש בהם כדי לחתור-תחת-עצמם. לדוגמה, החוק מפרש ואומר ש„כונת הקונגרס היא ליצור תנאים לקביעת קוים-מנחים ונוהלים אחודים... בכל המתיחס לבטחון לאומי“. אבל באותו משפט עצמו, קובע החוק את קיומם של „שלוש זרועות צבאיות - לתפעולם וניהולם של הצבא, הצי... וחיל-האוויר, כולל גופי-השירותים שבאלה“. (ההדגשות של המחבר).

התאחד בארגון, שהוא חיוני לתאחד במגמות-פעולה ונוהלים סוכל איפוא מראש סיכול-של-ממש. כאשר קיימים „גופי-שירותים“ נפרדים יהיה זה לפחות מעשה רב-טורח, ואולי בלתי-אפשרי, אם ננסה ל„תאחד“ את קוי-הפעולה ואת הנוהלים בתחום תכנונם של טפוסי הציוד, פיתוחו, רכישותיו והחסנתו - וכן של חלוקת הציוד ליחידות-לוחמות. אותה מידת ה„תאחד“ המושגת עתה ע"י „ראשי-המטות המאוחדים“⁽¹⁾, ו„ועדת המחקר והפיתוח“ ו„ועדת החימוש“ איננה בגדר תחליף

(1) דהיינו, ועדת ראשי-המטה של שלוש „זרועות“ הנ"ל, המהות את כלל-הכוחות-המוזיינים של ארה"ב.

מושתתת על שני אמצעים אלה: אורחי-הפעולה הטקטיים החדשים וכלי-הזין החדשים גרעו במידה רבה מיכולת התמרון של הטנקים. משני כלי-זין אלה - הטנק והמטוס - הרי ודאי המטוס הוא זה אשר הטביע באופן עמוק ביותר את חותמו על דרכי-הפעולה הטקטיים. יתכן עדיין, להלכה, לתאר לעצמנו את מלחמת התנועה אף בלי טנקים - אולם, לא בלי מטוסים. יש להניח, כי ניתן עדיין להגשים את הניידות במערכה, אך בתנאי שלרשות הכוחות שעל הקרקע יעמוד סיוע-אוויר, עדיף-כוח.

אולם מה יתרחש אם, ביום מן הימים, תעלה הטקטיקה כלי-מלחמה נגד-מטוסי שיהא תכליתי באמת? האם יחרץ אז גזר-דין של אופנסיבות-רבתי, המבקיעות ומגיעות עד לעומק של מאות ק"מ רבות? או שיבואו, כתוצאה מן הנ"ל, דרכי-קרב חדשים - היאבקות על פני חזיתות נרחבות ודלילות ביותר - שיהיה בהן שוב מן הדמיון למערכות-השחיקה שבמלחמת-העולם הראשונה? ככל שהאש והתנועה מתאונות יותר אהדדי - כן פוחת המרחב אשר שרד לתמרון.

אך כיצד למנוע בעד התנועה באויר? עד כה טרם פתרו הטכנאים בעיה זו. מאידך-גיסא, מהירותו הגדלה-בתמידות של המטוס הופכת את שיתוף-הפעולה בין האויר לקרקע לרב-בעיות יותר ויותר. שדרות ארוכות במסען - עשויות תמיד לשמש מטרות נוחות להתקפות מן האויר, אולם אין זה כך, אם אין רואים דבר, ואילו אלה הטסים בגובה-בינוני מתקשים למדי בביצוע הפצצות מדויקות. עם המהירות הגוברת, הולכת וקשה יותר ויותר גמישות התמרון, דריכות עצביו של הטיס עולה; האפשרויות לקשר עם הקרקע הופכות למורכבות יותר. מאידך-גיסא, במרחב-אויר אשר חולשים בו מטוסי-הקרב הסילוניים אין עוד ביכולתם של מטוסים נעים-לאטם לפעול בהצלחה.

יפלו הדברים כאשר יפלו, רב מדי סיכונו של המתנבא. אכן, מטרתי אינה אלא להציג את הבעיה, הראויה כי יבחנה בחינה מדוקדקת. התפתחות מעין זו, אשר אפשרותה הועלתה כאן, תהיה עשויה להשפיע השפעה חותכת ביותר על צורות-הקרב של העתיד.

מספיק. דרושה מידה מסוימת של מיוזג בארגון הלוגיסטי — אשר אף רבים מיוזמי תהליך האיחוד הכירו בנחיצותה. אולם החוק אוסר בפירוש על מיוזג הכוחות-המזוינים. כונתו המוצהרת היא "לעשות לתיאומם מטעם רשות מוסמכת ולניהולם-במאוחד תחת פיקוח אזרחי, אבל לא למוג אותם". ב-1949, חזר ונבחן החוק מחדש והונהג בו כמה שינויים.

הללו ידועים כ-"תיקוני חוק הבטחון הלאומי, 1949". אבל, אף כי תיקונים אלה הגבירו את הקפ סמכותם של מזכיר-ההגנה ושל ועדת-המחקר-ההפיתוח וועדת-החיימוש, הרי שהם גם חיזקו חזוק נוסף אותם הצדדים שבחוק ה"חותרים-תחת-עצמו", בדרשם ששלושת הכוחות-המזוינים "יתנהלו בנפרד", ובאסרם על כינון "ראש-מטה יחיד", ו"מטה-כללי לכלל הכוחות-המזוינים".

כך הושם לאל בחלקו הנסיון מרחיק-הראות לאחד את שלושת הכוחות-המזוינים הנפרדים לתוך ארגון מלוכד אחד, ע"י שנאסר קיומם של שלושת היסודות החיוניים ביותר לכך. ואלה הם:

1. מטה-כללי יחיד לכוחות-המזוינים, ובראשו ראש-מטה יחיד, כדי לפשט ולוודא את התיאום בין הכוחות.
2. שיטה אחודה למנהלת כל כוח-האדם בכוחות-המזוינים, כדי להעלות את טובת הכלל על טובת החלקים.
3. "כוח-לוגיסטי", אשר יפטור את הכוחות הלוחמים מ"עבודת-השיגרה השחורה", שהיא מטבע הלוגיסטיקה.

מטה-כללי אחד

הבה ונעיין לרגע במטה-הכללי היחיד. לצבא-היבשה יש מטה-כללי, לצי ולחיל-האוויר יש מוסדות הפועלים כמטות-כלליים. התועלת אשר בעקרון המטה-הכללי בכל ארגון צבאי זוכה להכרה אף ברמות ארגוניות נמוכות יותר — זירת-המבצעים, הארמיה בת כמה קורפוסים, הצי (בתורת עוצבה-ציית, כגון "הצי האמריקאי ה-6" — המתרגם), חיל-האוויר (בתורת עוצבה אוירית, כגון "חיל-האוויר הטקטי ה-9" — המתרגם), הדיביזיה, "כוח-המשימה", ואפילו הבסיס. אם השימוש בארגון מסוגו של מטה-כללי הוא רצוי בכל הרמות הללו, ודאי שרצוי הנו — ואף חיוני — ברמה העליונה. מצב הדברים הנוכחי הנו יוצא דופן לאור הלקח שלמדנו, בתלאות כאלה, בראשית המאה. אליהו רוט התפרסם בשעתו כמזכיר-לעניני מלחמה בזכות שהראה דרך לשליטה יעילה בצבא ע"י הקמת מטה-כללי, מנהל ע"י ראש-מטה יחיד.

בהתגברו על ההתנגדות של "ראשי-הלשכות" (מוסדות), אשר פעלו בנפרד, ואלו עם הקמת המטה נועדו להפוך למחלקותיו בלבד), ושל מצביא-הצבא, אמר רוט בדר"ח השנתי שלו:

אולם המערכת הצבאית שלנו היא עדיין לקויה ביותר בפסתה. יש לנו כוח-אדם שאין עולה עליו בשום-מקום... השלוחות השונות של השירות הצבאי שלנו מאורגנות יפה, כל אחת בפני

עצמה, לביצוע תפקידיהן. למטה-האדמיניסטרטיבי שלנו ולמחלקות-ההספקה יש, ככלל, אנשים טובים ומוכשרים בראשם... שכל אחד מהם שוקד על עבודת מחלקתו...

אבל משאנו מגיעים לתיאומם ולכיוונם של כל... גורמים אלה של כוח-הלוחם, כך שכל חלקי המכונה יעבדו בהרמוניה יחדיו, כאן הגנו חלשים. השיטה שלנו אינה עושה די בשביל אותו מוח מכון אשר כל צבא זקוק לו כדי לפעול בהצלחה. נסיון הכל הראה, כי דבר זה... מצריך סגל קצינים העובדים יחד תחת ראש אחד ובלתי תלויים לחלוטין בסגל האדמיניסטרטיבי של צבא (כגון השלישים, האפסנאים, קציני-אספקה, וכיוצא בהם, שכל אחד מהם שוקע בחובות מחלקתו התייחדות לו) (ההדגשה של המחבר), לסגל קצינים זה, להבדיל מן הסגל המנהלתי, הסכימו לקרא מטה-כללי.

לפי קול היטל, בספרו "המטה הצבאי":

התבונה הבולטת בנימוקי אליהו רוט, שכנעה את הקונגרס, והחוק שהושם לפניו ב-1902, נכנס לתקפו ב-14 לפברואר, 1903. תחיקה זאת ביטלה את משרת המצביא, והחליפה אותה במשרת ראש-המטה, אשר בפעלו לפי הנחיות הנשיא ומזכיר-המלחמה, נועד לפקח לא רק על הגייסות, כי אם גם על מחלקות-מטה אשר בעבר היו כפופות במישרין למזכיר-המלחמה. לעזרת ראש-המטה החדש יצרה תחיקה זאת גוף של 44 קצינים, ששחררו מכל תפקידיהם האחרים (ההדגשה של המחבר). סוף סוף קם מטה-כללי לארצות-הברית.

מאחר שמחלקות המלחמה והצי לא היו באותה תקופה כה תלויים-אחדדי כפי שהגם עתה — ובמיוחד באשר לפיתוח המשאבים החומריים למלחמה — יובן, כי לא נעשה אז נסיון להקים "מחלקת-הגנה". אולם עתה שהכרנו בתלות-הדדית זאת, והקמנו מחלקת-הגנה, ואף הוספנו זרוע חדשה — חיל האוויר — העומדת אף היא בתלות-גומלין לכוחות האחרים, האם לא יהיה זה מן הנכון לקבוע ראש-מטה יחיד, ולעזרתו מטה-כללי ללא חובות אחרות?

שיטת המטה-הכללי הגרמנית

האין משמעות רבה בכך, שהכוחות-המזוינים של גרמניה, שכה קרובים היו להנחיל תבוסה לחבר-רעמים בעל משאבים עדיפים, נוהגו ע"י "ראש-מטה עליון על כל הכוחות-המזוינים"? מובן שרבים ממנהיגינו מכירים בעליונותה של שיטת המטה-הכללי הגרמנית; אולם בגלל שהיתה כלי-למשחת, יראים הם אותה. דומה שאין הם מכירים בכך שכל כלי יכול לשמש לרע בידי חבר-רעים. האם הססנו לאמץ לנו את קליעיהם המונהגים השטניים?

המטה-הכללי הסובייטי

האם אין משמעות גם בכך, שברית-המועצות, שהיא עתה בראש דאגותינו, הקימה "מטה-כללי לכוחות-המזוינים", ועליו מפקד "ראש" האחראי ישירות בפני מיניסטר הכוחות-המזוינים? במסגרת הארגון-מחדש, שבוצע ב-1946, נוצרה "סטבקה" (1) או "מפקדת המצביא העליון". היא הורכבה מ-30 עד 40 קציני-"מפתח"

(1) טעות כאן בידי המחבר: הביטוי "סטבקה" ("מעון-שדה" של המצביא-העליון) שהשאל מאוצר ביטויי של צבא רוסיה הצארית, הונהג מחדש עוד בראשית המלחמה העולמית השניה, כציון למטה האופרטיבי העליון אשר ליד המצביא. כן מפקדת ההגדרה הניתנת ע"י המחבר לאופן עבודתם של קציני "סטבקה".

הן מן הצבא (כולל יסוד חיל-האוויר שבו) והן מן הצי, שיבצעו תפקידי „סטבקה” נוסף על תפקידיהם הרגילים. בפעולו כמטה-מייעץ ל„מצביא-העליון”, הוטלה על גוף זה משימת פיתוח תכניות אסטרטגיות מקיפות. כדי לבצע משימת-תכנון זאת, צורפה מזכירות קטנה ל„סטבקה”.

תפיסה בריטית ואמריקאית

יש המאמינים, כי ארגון „ועדת ראשי-המטות המאוחדים”, הנעזרים ב„מטה המאוחד” ובעדת המחקר-והפיתוח ובעדת החימוש, עדיף על מטה-כללי עליון. לדוגמה, היטל טוען בספרו „המטה הצבאי”:

התפיסה של מטה-כללי יחיד, הגם שמקובלת היא ביבשת אירופה, לא זכתה מעולם להתקבל כחוק בארץ זאת או באנגליה. ארצות-הברית סומכות בכל מלחמה-רבתי על ניצול מלא וגנון של מלוא-יכולת עצמת-האומה ביבשה, באוויר ובים. השימוש לרעה באחת מהן עלול בהחלט להיות קטלני לבטחוננו במלחמה-רבתי.

בגלל המגרעות היסודיות של התפיסה בדבר המטה-הכללי-היחיד, כאשר שוקלים אותה לאור צרכי-הבטחון של ארצות-הברית, פיתחה ארץ זאת שיטה, השונה לגמרי, והמתאימה-ביותר, של „ראשי-המטות המאוחדים” בתור המוסד המכון הכולל לכוחות-המוזיינים. „ועדת ראשי-המטות המאוחדים” מורכבת מראשי הצבא, הצי וחיל-האוויר גושאי-המדים⁽¹⁾, מעמד כולם שווה, והם מתכנסים לשיבות בניצוחו של „יושב-הראש-לועדת-ראשי-המטות-המאוחדים”, ונעזרים ב„מטה מאוחד”, שאנשיו נבחרים מבין שלוש הנורעות; זאת היא שיטה שיש בה כדי לודא, שתכונותיה ויכולתה של כל אחת מזרועות הכוח — היבשתית, הימית והאווירית — תזכינה אמנם להערכה מלאה, החלטות המתקבלות כתוצאה של תהליך אשר יש בו יותר מן ההתייעצות מאשר מהסלת הפסק — אינן מניחות לאף אחת מבין זרועות-הכוח-המוזייני לרכוש לעצמה שררה, ברמה האסטר-טגית, הגבוהה ביותר, שררה שתאפשר לה להקל-בערכן של הזרועות האחרות או להשתמש בהן שלא כהלכה. ע”י שגלתה את היכולת להיענות מלאה לתביעות המצבים המתחלפים במהרה של מערכת-עולם במלחמת העולם ה-2, הוכיחה תפיסת ראשי-המטות-המאוחדים את עליונותה על שיטת המטה-הכללי-היחידה של אויבינו.”

נסיון הערכה

מסקנה זאת שניתן לחלוק עליה, מובילה הגיונית למסקנה נוספת, והיא: מטות מתחת לדרג העליון, כגון המטה-הכללי של צבא-היבשה, גם הם חייבים להיות מסוג המטה „המאוחד”, פן יתפוס חיל-הרגלים את הכוח לצמצם את כוחן של זרועות אחרות, כגון תותחנות או שריון. שזה בדמיוןך מידת הממש של מטה-כללי של צבא המכיל את הקצינים-הראשיים של כל ענפי-הצבא. תאר לך החלטות המתקבלות על בסיס חוק ההסכמה-הכללית — וכאשר ביצוע ההחלטות הופך במידה כלשהי לענין של רשות לגבי החברים העצמאיים-למחצה של מטה זה.

(1) דהיינו, הראשים, אנשי-המקצוע-הצבאי — לעומת המיניסטרים האזרחיים.

אם לאיזה יסוד שהוא בכוחות-המוזיינים יש הכוח להקל בערכם של היסודות האחרים, או להשתמש באלה שימוש שלא כהלכה, באמצעות השפעתו על מטה-כללי יחיד, יכולה זאת להיות רק תוצאה ישירה מאינטרסים מנוגדים. ניתוח תופעה זאת מובא בקטע אחר במאמר זה.

ועדת הובר⁽¹⁾, שדיוחה לקונגרס אמרה:

תופעות של תחרות בין-זרועית מעידות על העדר-הבנה לעובדה, כי בטחון צבאי מותנה בשיתוף-פעולה ובאיזון בין הצבא, הצי וחיל-האוויר וביצירת מכשיר-צבאי מאוחד אמיתי. אין קיימים יחסי-עבודה הדוקים בין יסודות כה חשובים כועדת מחקר-ופיתוח וועדת ראשי-המטות... ללא ספק אפשר לזקוף חולשות אלה בחלקן על החידוש שבמבנה-הפעולות הנקוט עתה; אבל הועדה מאמינה, שהן רומזות על ליקויים ארגוניים חמורים. העדר סמכות מרכזית... המבנה הנוקשה של החוק... ופיצול-האחריות גרמו לכך, שלא נתגשמה שליטה אורחית ברורה על הכוחות-המוזיינים.

אפילו כך, הגבילה הועדה את המלצותיה לנושאים כמו חיוק סמכותו של מזכיר-ההגנה בדרכים שונות, ובכללן מינוי „יושב-ראש”, שינצח על ועדת ראשי-המטות, ייצג את מזכיר-ההגנה, וכן ידוח לו.”

פתרון הגיוני

אולם ארבעה מבין אחד-עשר חברי הועדה הגישו הצהרה נפרדת בדבר ראשי-המטות המאוחדים. הם אמרו:

איננו יכולים להסכים עם המלצות שאר החברים כאשר לראשי-המטות המאוחדים. סבורים אנו, כי על ועדה זאת לעשות צעד נוסף ולהמליץ בפני הקונגרס על כינון „ראשי-מטה” יחיד, מעל ראשי-המטות המאוחדים. סבורים אנו, כי הועדה בכללותה תמימת-דעים, כאשר לבעיה הטמונה בשיטה הקיימת של „הראשים המאוחדים”. ההבדלים בינינו נוגעים לדרך שבה יש לפתרה.

אם נדבר בפשטות, הרי קיימות כמה מגרעות-רבתי, הנגרמות בחלקן הגדול על ידי ליקויים בארגון. המבנה הקיים פועל באופן המוגע את אנשי הצבא רמי-הדרגה שלנו, שהם מסורים ומוכשרים — ולעתים קרובות אפילו בעלי-סגולה — מלתת את מיטב השירות אותו הם מסוגלים ליתן...

דומה שהם שקועים עמוק מדי איש-איש בנקודת הראות של „זרועות המיוחדות. מאחר שהם מחזיקים בתפקיד כפול — הגם ראשי כוחות-זרועות) מוזיינים נפרדים... ובה בשעה חברי ועדת ראשי-המטות — הגם חייבים, בהכרח, ליהפך מליצרי-יושר איש-איש לעניינו. דו”ח הועדה הרי אמר: „...כל אחד מראשי-המטות... היה עמוס מדי בחובותיו למחלקתו — ולזרועו — שלו מכדי שיוכל להקדיש את הפנאי והמחשבה הנתבעים לחובותיו החשובות כחבר ועדת ראשי-המטות...”.

אם רוצים שהנשיא ומזכיר-ההגנה יוכלו להחליט את החלטותיהם מתוך הבנה שלמה של העניינים, הרי נחוץ שלרשות הראש-האזרחי יעמד ייעוץ-מטה אשר יהא אחראי ישירות לפניו ולא לפני אחת משלוש הזרועות. אם רוצה הקונגרס

(1) ועדה בנשיאותו של הרברט הובר, מי שהיה נשיא ארה”ב.

לחוקק חוקים בתבונה, ולאשר תקציבים בצדק, הרי עליו להסתייע בעצה מנקודת ראות אסטרטגית כוללת, ולא על בסיס של פשרה בין שאיפות שלושה שירותים נפרדים.

אנו מאמינים כי ראש-מטה יחיד, ולעזרתו מטה מספיק, ימלט מן ההשקפה החלקית-המובלבלת של הנורע האחת; תצמח מסורת המכוונת לקראת צרכי-ההגנה הכוללים של האומה, וההרגל הנוכחי של "לימוד סגוריה על תביעתך" יצטמצם, ובהדרגה ייעלם...

מאמינים אנו שראש-מטה יחיד יחזק, ולא יחליש, את מסורת השליטה האורחית על אנשי-הצבא... לפיכך אנו ממליצים על משרת ראש-מטה לכוחות המזוינים.

נוסף על ההסתייגות דלעיל, הגישו הצהרות נפרדות שלושה מבין ארבעה-עשר חברי-הוועדה, לשאלת ארגון-הבטחון הלאומי — ובהצהרותיהם, המליצו על מנוי ראש-מטה-יחיד.

אחד מהם, צ' א. ברנרד אמר: "אני מאמין שראש-מטה-יחיד יהיה לאורך ימים ובעיקר בתנאי חירום או מלחמה, בטוח יותר, יעיל יותר, ותכליתי יותר..." (ההדגשה שלנו. — המערך).

חברו, מר מק-קלוי, אמר:

... עוד קיימים בקרב הכוחות הצבאיים מקרי תחרות מזיקים, ואף מקרי פלוגתה... אין הארץ יכולה להרשות לעצמה לשאת את הניגודים האלה, הכרוכים בכבדו רב, לא בימי שלום ולא במלחמה. השקפתי היא, שלא יעלה בידנו להמנע מפולמוס כזה או להשיג את הכוונת הטובה ביותר למלחמה, אם לא יינקטו כמה צעדים חריפים להרים את מחשבת קציני השירותים-המזוינים שלנו לרמה שהיא מעל לעניינו של שירותם הם.

אף כי זכינו לנצחון יפה במלחמה הקודמת, הרי הושג הנצחון בזכות שפע המשאבים והמאמצים שלנו, לא פחות מאשר ע"י ניהול טוב. אלה היודעים דבר על ניהול המלחמה מבפנים, ידוע ידעו את האכזבות והפשרות אשר ציינו כמה חלקים בתכנונה. אף כי רמת התכנון וההחלטות היתה גבוהה, יכלה להיות טובה יותר, ובמלחמה הבאה ייתכן מאד ותהיה חייבת להשתפר, ודאי כל כך שהמלחמה הבאה, אם תתחולל, תתבע את כל יכולתנו, עד כי לא נוכל להסתפק בפחות מאשר הארגון הטוב ביותר, וכן מהמשקיות הטובה ביותר בניצול משאבינו.

מתוך סיבות-יסוד אלה, אני טוען למינוי בדרג הגבוה ביותר של "אדם במדים", אשר חובתו היחידה היא לשקול את הבעיות והאפשרויות לשימוש המלא והיעיל ביותר של כוחותינו-המזוינים, ללא קשר עם עניינם, או מה שמכנים עניינם, של השירותים השונים...

אף בלחץ המלחמה, ובנוכחותה של אישיות כבירה ואובייקטיבית כאחד מראשי-המטות (1), נתגלו לעין כשלונותיה של שיטת המטה-המאוחד במספר מקרים במלחמה האחרונה...

(1) הכונה היא כנראה לג'ורג' מרשל, ראש-מטה צבא-היבשה במלחמת העולם ה-2 (המתרגם).

מר פטרסון, אשר שימש כסגן-מזכיר-המלחמה תחת הנרי ל. סטימסון בעת המלחמה, ולאחר מכן בא במקום מר סטימסון, אמר:

צרי לי על שאינני יכול להסכים לדברי הרו"ח... אמונתי היא שכלל-הכוחות-המזוינים לא יהיה מושתת על בסיס ארגוני נכון, כשהבזבו מצומצם בו עד המינימום, אלא כשתהיה לנו מחלקת-הגנה אחידה, במקום השלוש... של הצבא, הצי וחיל-האוויר. אין פרושו של הדבר... מיוזגן של השלוש... הללו תמשכנה כשלוש זרועות בכלל כוחות-הצבא, אבל תמשכנה כחלקיה של מחלקה יחידה שתפעל בניהולו של מזכיר-ההגנה...

"...חוק ההגנה הלאומי משנת 1947" היה צעד קדימה, אבל הנסיון המעשי בנזן קיומו הוכיח, שניתגד בו הכרה רבה מדי להשפעות פלגות, ולא הכרה מספקת ליסודות מאחידים. מוטב ונדאה נכוחה, שהחיכוכים הבין-שירותיים לא הופחתו, וכי מעשי-כפילות יקרי-מחיר לא מעטו. אינני מאמין, שעלינו לחכות לתהליכים האיטיים של הזמן והחינוך, שירפאו רעה חולה זאת, וכן אינני מאמין שנתלט עליה ע"י שנכלול בחוק צווי, שמעתה חייב כל איש להיות ער-לשאלות המחיר. מאידך-גיסא אני בטוח, שמבנה ארגוני נכון, כשלעומד בראש ניתנת סמכות בשפע, כשמעמידים לרשותו אמצעים להפעיל את סמכותו, ישים קץ למרבית הצרות האלה.

הנימוקים שהועלו בעבר מתוך התנגדות למחלקת-הגנה אחידה אומרים, שרמת-הרוח באחד השירותים, או בשירותים אחדים, תיפגע, וכי השליטה האורחית על אנשי הצבא תסוכן. ברו"ח הוועדה ניכרים סימני דעות אלה. הנני רגיש לא פחות מאחרים לשיקולי רמת-הרוח והפיקות האורחית, אבל איש לא הסביר מעולם מדוע או כיצד תגרם מחלקה אחידה לירידת רמת-הרוח או להחלשת הפיקות האורחית. אני מתיחס לאלה כלנימוקים "מן המלאי המוכן", שהועלו כמעט תמיד, ללא יוצא מן הכלל, כאשר מציעים צעדי-קידמה בארגון מערכת הבטחון.

מערכת כוח-אדם אחת

אף כי הקמת מטה-כללי יחיד, היא כשלעצמה תקדמנו כברת-דרך הגונה לקראת פתרון בעיות רבות מבעיותינו, הרי ניתן עוד להגביר במידה ניכרת את הממש שבה ע"י הנהגת מערכת יחידה למנהלת כוח-האדם הצבאי — שהיא תכונת-היסוד השנייה למחלקת-הגנה. עלינו לאחד את זיקת-נאמנותו של כוח-האדם הצבאי, הגנו מעודדים עתה את פיצול הנאמנות — ע"י קיום ארבע מערכות נפרדות למנהלת כוח-אדם זה: מערכות נפרדות לחיל-הצבא, לציה-המלחמה, לחיל-האוויר ולקורפוס ה"מרינס" ("צבא הצי"). בתוך כל אחת ממערכות אלו, — אבל לא ביניהן, עכ"פ לא במידה ניכרת כלשהי — מחיילים כוח-אדם, מאמנים אותו, משלמים לו, מעלים אותו בדרגה, משימים ומעבירים אותו, ומגיישים לו שירותי מזון, לבוש, מגורים, טיפול רפואי, בידור וסעד כללי.

נאמנותו של אדם לאלה אשר אתם הוא נמצא ביחסים שיטתיים כאלה היא מובנת וטבעית. כל המשתיך לכוח-צבאי כזה מזהה את דרך-עלייתו הוא עם דרכו של אותו כוח צבאי, והוא שואף להגביר את חשיבותו היחסית של אותו כוח — יאה זה אפילו על חשבון החילות האחרים. לכל שינוי בחשיבות היחסית של הכוחות — שאין להמנע ממנו כחלוף העתים — מתנגד בעוז כל איש בכל אחת מהזרועות. באשר לאלה, המליצה ועדת-ההובר, שחינוך צבאי, אימון, חיול, עליות בדרגה, והעברות בין השירותים יועמדו תחת ניהול ופיקוח מרכזיים של מזכיר-ההגנה;

מערכת-מגן לכל-עבר; מבשולים; אש מתואמת;
רצון-קרב - באלה סוד הגנה-הקפית מצליחה.

הגנה הקפית

מאת לויט-קול. ס. דה-ריוס

בשלהי הקיץ ובתחילת סתיו 1951 הפכו מומחי הגנה-ההקפית להיות שליטי המצב בקוריאה. כברות-חזית רחבות-ידיים, טיב השטח, ומיעוט אנשי-רגלים — נתנו למארגנים אלה את שעת-הכושר שביקשו. פטרולים, שהעמיקו לחדור בשטח האויב עד לטווח-המכסימום של הארטילריה-הבינונית, היוו את עיקר הפעילות. פשיטות כאלה אל שטחו של האויב יכלו לבצע רק אם הפטרולים הללו היו יחידות הנושאות-את-עצמן, והמבצעות משימות שמשכן עשרים וארבע שעות ומעלה. פטרולים אלה פעלו מחוץ לבסיסי-פטרולים, ולמעשה יצאו לדרכם ממקומות הנחשבים לשטחו של האויב. יחידות שונות בגדלן — החל במחלקה-מוגברת וכלה באגד-קרב גדודי — הוצבו בעמדות-מפתח, כ-3500—4500 מטר לפני עמדות-קורה-חזית, לשם קיום המגע עם האויב, לשמש בסיסי-שיגור-פטרולים לקביעת מערכי-האויב ולשביית שבויים. עמדות מבודדות אלה היו מטרת נבחרת להתקפות-בהמון ליליות של הצבא הסיני והצפון-קוריאני. הסתכלות חטופה במפת-מצב של רגימנט-קורה-חזית אינשהו גילתה במבט-ראשון, כי המפקד הציב את עתודתו, או חלק ניכר ממנה, לפני קורה-התנגדות-הראשי!

כדי לתאר תיאור נאמן את ה"לפני ולפנים" אשר בהקמתו ובתפעולו של בסיס-פטרולים נספר בזה נסיון שנתנסה הגדוד ה-3 מרגימנט-הרגלים ה-7 של דיביזיית-הרגלים ה-3. גדוד זה היה גדוד-העתודה של הרגימנט. על שכמו הוטלה משימה משולשת: א. להכין קורה-עתודה רגימנטלי; ב. להכין תכניות להתקפת-נגד ולערוך עליהן חזרות; ג. לכוונן ולקיים בסיס-פטרולים בגודל פלוגה, במרחק של כ-4500 מטר לפני קורה-התנגדות-הראשי. כדי להימנע מסטיות ניחד את הדיבור רק על ענין בסיס-הפטרולים אשר במשימתו של הגדוד.

ושלמזכיר-ההגנה תנתן סמכות מלאה, שתהיה מסויגת רק ע"י הקוים-המנחים שנקבעו ע"י הקונגרס והנשיא. להתוות קוים אחידים למדיניות-כוח-האדם האזרחי והצבאי בכל השירותים כולם.

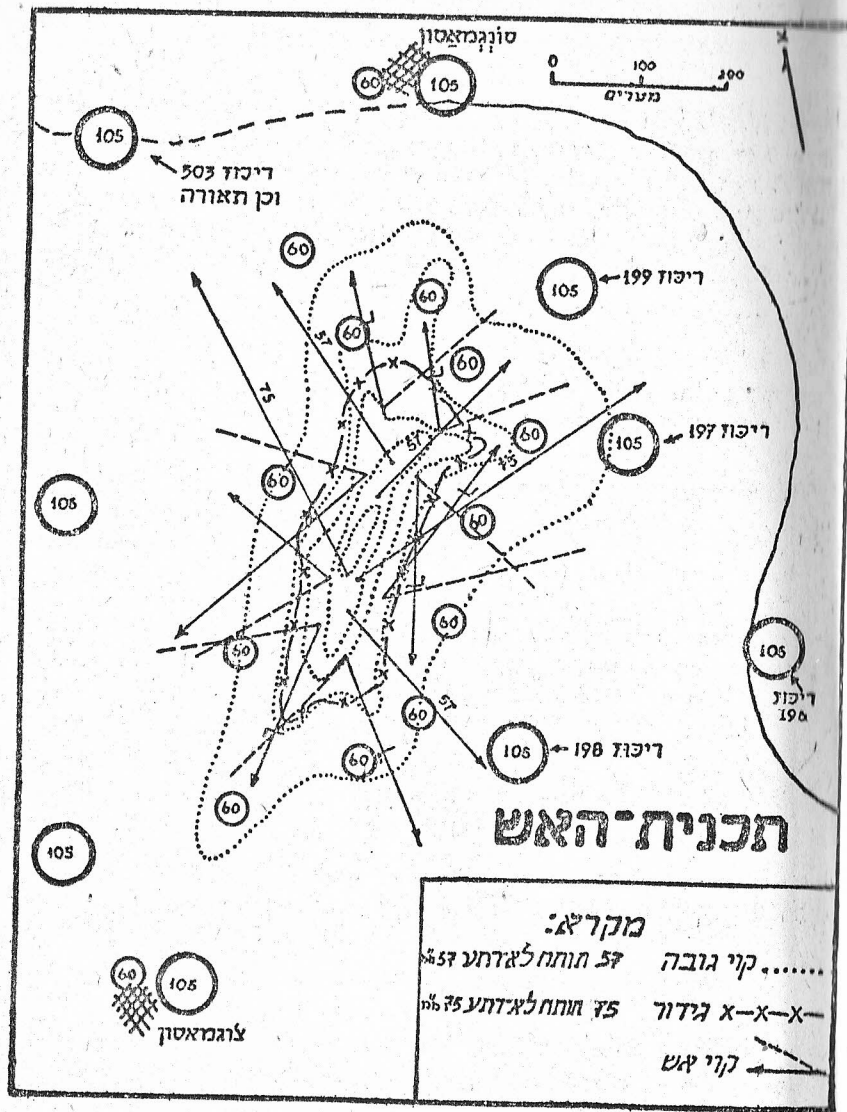
ריבוי מערכות-כוח-האדם מדרבן רגשות במקום בו נדרש השכל. דבר זה הוא שניפה את הבעיה של קביעת החשיבות היחסית של כמה כלי-נשק מן הראשיים — ה"רב-מפציץ", הנושאת-מוטסים רבתי. יתר על כן, הוא ששם עתה מכשולים בדרך להחלטה ברורה בעניין מידת-חשיבותם של כוחות-אמפיביים, כוחות-מוטסים וכוחות-אוויר-טקטיים, ובעניין מקומם הנאות בארגון הכוחות-המוזויניים. מערכת יחידה של מנהלת כוח-האדם תביא להפחתת רגשות עד למינימום ותעודד יתר אוביקטיביות אפילו בקרב ראשי-המטות המאוחדים, ובוועדותיה, כפי שהן קיימות כיום, של מחלקת-ההגנה.

האמת שבטענה זאת מודגמת במיעוט הרגשות שנתלותה להחלטה לבטל את חיל-הפרשים. מאחר ש"הפרשים" נמנו על אותה מערכת כוח-אדם כמו רגלים, תותחנים, אנשי חימוש, וזרועות אחרות בצבא היבשה, היה להם קל יחסית להשלים עם ביטול חיל-הפרשים. הם ידעו, כי קידומם הצבאי לא יסבול נזק שאין לו תקנה. "לחץ" רשמי של חיל-הפרשים לא הופעל אז על אנשי-פרשים לשעבר שבמטה-הכללי או על הקונגרס. אולם נניח שלחיל-הפרשים היתה מערכת כוח-אדם עצמאית. האם לא היו אנשי חיל-הפרשים הפוכים לרגשניים בהתנגדותם לביטול "ברית-האחים" שלהם — באין מקום אליו יוכלו ללכת מבלי להתחיל מחדש? האם לא היו שואפים לקיים את ה"שויון" של חיל-הפרשים?

מן ההיסטוריה אנו נוכחים לדעת, כי שינויים אלה אכן יקרו. חיל-הרפואה הוא שהצמיח את חיל-הקשר, וזה מצדו הצמיח את "קורפוס-האוויר", "קורפוס-האוויר" גדל ועצם, על פני "אביו" ו"סבו", והיה לחיל-האוויר. מי מוכן לומר, כי אין "כוח-קליעים-מונהגים" עלול לצמוח מתוך חיל-האוויר, וברבות הימים אף להאפיל עליו בגדלו?

רגשות-אנוש הם חזקים מאוד. הבה נאחדם ונארגנם בכוחות-המוזויניים. איש אינו מטיל ספק בהגיון שבניהול כוח-האדם של חיל-הרגלים וחיל-התותחנים במערכת כוח-אדם יחידה — "צבא היבשה של ארצות-הברית". בדומה לכך, נמנים הספן ה"על-מימי", הצולל ה"תת-מימי" והאוויראי הציני, על מערכת-כוח-אדם יחידה — "צי ארצות-הברית". וטייס מטוס-הקרבת-הסילוני, איש צות-המפציץ, וצופה מוג-האוויר — נכללים כולם במערכת כוח-אדם אחת — "חיל-האוויר לארצות-הברית". האם יכבד מאתנו לזנוק ולהשיג את ההגיון שבהכללת כל אלה במערכת-כוח-אדם אחידה, "הכוחות-המוזויניים של ארצות-הברית"? במערכת גדולה כזאת נזדקק, כמובן, לענפים. אולם לא דוקא לאלו הקיימים, מאחר שצורפם של אחדים מהם או שיודד ההשתייכות של ענפי-משנה עשויים להראות כהגיוניים יותר. מטאורולוגים יהיו אולי ענף אחד. אנשי-קשר למיניהם — ענף, ובנאים לסוגיהם — ענף אחר.

(המשך המאמר — בחוברת הבאה)

תרשים מס' 2.

בשעה 1900 בערך, הגיע ראש-המטה של דיביזיית-הרגלים הסינית ה-125 למוצב-הפיקוד של הגדוד ה-3 מהרגימנט ה-275, במרחק של כ-6800 מטרים, צפונית-מערבית מהמוצב. יחידה זו סיימה או את ארוחתה והיתה במערך-הגנה של העתודה, במרחק של כשלוש שעות הליכה צפונית-מערבית מבסיס-הפטרולים של האומות-המאוחדות.

ראש-המטה כינס את אנשי-הגדוד והודיע להם כי יתקפו את כוחות האו"ם בו בלילה. עליהם להיות זהירים, להימנע משיבוש, להימנע מאבידות-יתר, ולשטוף את הכוחות המחזיקים במוצב ולקחתם בשבי. דוחים של פטרולים קודמים נמסרו לקצינים. משומסרו הוראות מפורטות הוקצו לכל אחת מהפלוגות ה-7, ה-8 וה-9, 24 איש מהפלוגה ה-10 (פלוגת-גשק-כבד). ששה-עשר מבין אנשים אלה איישו מקלעים כבדים והאחרים היו לוחמים נגד-טנקיים החמושים בקנים-לא-ארתע בני 57 מ"מ. לכל האנשים חולקה מנת-קרב ליום אחד של דוחן ואורז ולפחות פלוגה אחת צוידה בשמונה "טורפדות-בונגלור" ובתשעה מטעני-שקיק — שהם כשלושים קילוגרם של חומרי-נפץ. לכל רובאי חולקו 100 תחמישים לנשק-קל וששה רימונים.

משצוידו, התקדם הכוח-התוקף בריצה קלה במשך שתיים עד הגיעו לשטח-ההתכנסות שנקבע כ-2800 מטר צפונית-מערבית ממוצב האו"ם. כאן נצטרפו אל הגדוד שתי פלוגות מדיביזיית-הרגלים הסינית ה-126. היה זה כוח-מארב אשר נועד לכונן עמדות משני צידי דרכי-הנסיעה האפשריים של כוחות-האו"ם. משנעתקו שתי פלוגות אלה קדימה, נעו בעקבותיהן בשדרה הפלוגות 8, 9 לעמדת-ההתקפה.

2345 — הפלוגות 1, 2, 3, 4 : אמ"ל (1).

כוח ההתקפה האויב נע לאזור-ההתכנסות שלו.

0045 — פלוגה 7 : מלכודת-תאורה נראו מתלקחות ב"שעה 3" (ציוני הכיוון ניתנו לפי שיטת השעון, כשהצפון ב"שעה 12").

0050 — פלוגה 7 : פטרול-איב ב"שעות 3 ו-6" הטילו רימונים לתוך המוצב. בעקבות זאת באו חילופי רימונים.

הפלוגות 7 ו-8 נכנסו לעמדת-ההתקפה, סירים סיניים נעו קדימה במעלה הגבעה כשהם חותכים את חוטי מלכודת-התאורה ומאכזבים את חוטי-התיל.

0057 — פלוגה 7 : הקשר הטלפוני נותק.

סיירי הפלוגה ה-8 גילו את חוטי-הטלפון המוליכים למוצב וחתכו.

0100 — פלוגה 7 : אמ"ל (באלחוט).

0240 — פלוגה 7 : ניתכת עלינו אש כבדה מגשק-קל, מקלעים-בינוניים ומרגמות. אנו מנחיתים אש תותחים על הריכוזים 197, 198, 199. מנחיתים אש כבדה ממרגמות 60 מ"מ על האויב התוקף.

הפלוגות ה-7 וה-8 התקיפו כלפי מערב וצפון-מערב בחיפוי של סיוע-האש ממקלעים-בינוניים וממרגמות. אש-תותחים עזה השמידה מקלע-בינוני ומרגמה עם התחלת ההתקפה.

0320 — פלוגה 7 : מבקשים תאורה ארטילרית (2) מיד. דחוף.

(1) אמ"ל — אין מה להודיע.

(2) הכוונה לפגזי תאורה, הנורים מתותחים, והשוהים מעל שטח באמצעות מצנח המחובר אליהם, והנפרש תוך כדי טיסת-הפגז.

צותחבלנים מהפלוגה ה-8 הצליח לפרוץ פרץ בגדר החיצונית, אולם הוא הושמד קודם שהספיק להבקיע פרצה בגדר השנייה.

0335 — פלוגה ל': אומדים את עצמת האויב בגדרו. ראות לקויה מחמת העשן בו משתמש האויב.

מבקשים את כל אמצעי-תאורה שבנמצא.

הן הפלוגה ה-7 והן ה-8 היו מפעילות רימוני-עשן ו"סירי-עשן" כדי לחפות על התנועה. כוחות האו"ם הטמינו בשעתו מלכודות-תאורה בשטח כולו ותאורתם הקשתה על התנועה. הפלוגה ה-7 סבלה אבידות חמורות ביותר מחמת אש-מרגמות ואש ארטילריה בעוד אבידותיה של הפלוגה ה-8 נגרמות בעיקר באש מקלעים ואש-גשקל.

0340 — פלוגה ל': דורשים אמצעי-תאורה מכל הסוגים. משתמשים בזיקוקי-תאורה M-49 בתור רימונים, כדי לספק תאורה נוספת. התאורה-הארטילרית טובה מאוד, אולם זקוקים לעוד.

אש תותחים כבדה השמידה את כל המרגמות והקנים-ללא-רתע ואילצה את המקלעים המסייעים לפלוגה ה-7 להחליף את עמדתם. מסקד-הגדוד ומפקד הפלוגה ה-8 נהרגו באש מרגמות ותותחים.

0350 — פלוגה ל': שני זיקוקין צהובים נורו ע"י האויב בשעה 3. האויב מנתק את המגע. המשיכו בכל אמצעי התאורה. זרקורים כוונו אל תוך הגורה בתאורה ישירה.

0410 — פלוגה ל': נראה כי האויב מתארגן-מחדש.

האבידות הכבדות שנגרמו לפלוגות ה-7 וה-8 סיכלו את ההתקפה. שיעור האבידות בשתי הפלוגות עלה על 60%, ושני מפקדי-הפלוגה, מפקד-הגדוד, וכן שני הקצינים-הפוליטיים (קציני-ההסברה) הפלוגתיים, נהרגו בהתקפה. הקציין-הפוליטי הגדודי פקד על נסיגה וצויה על הפלוגה ה-9, כי תיכון להתקפה על המוצב יחד עם שרידי האנשים מהפלוגות ה-7 וה-8.

0415 — מפקד הגדוד אל מפקדי הפלוגות י', כ', מ', ואל פלוגה ב' מגדוד-הטנקים ה-64: הכונו לנוע, בהנתן הפקודה לביצוע "תכנית ב'". ("תכנית ב'" — כוננו מבצע-החילוץ שתוכנן מראש. הוא הוכן בדקדוק, ערכו עליו חזרות, ותכנית-האש שלו היתה ידועה יפה לכל האנשים שעמדו להשתתף במבצע).

0420 — פלוגה ל': האויב נע וקרב אל המוצב ממזרח. מבקשים תאורה מכסימלית. הארטילריה יורה בריכוזים 197, 198.

חלקים של הפלוגות 7 ו-8 קיבלו הוראה לתקוף ממזרח בעוד פלוגה 9 נעה לעמדת-התקפה בצפון.

0435 — פלוגה ל': נתונים להתקפה עזה מצפון, ממזרח ומדרום-מזרח. מנחיתים כל אש שבנמצא בכיוונים אלה. גדר-התיל פוצצה בנקודה "שעה 1". מופיע זיקוק אדום המשמש, כנראה, אות-האויב להתקפה.

0437 — מפקד-הגדוד אל מפקדי הפלוגות י', כ', מ', וכן אל פלוגה ב' בגדוד-הטנקים ה-64: נועו אל אזור-ההתכנסות ג'. עיברו את קו-ההתחלה ב-0530.

0500 — מפקד פלוגה ל' אל מפקד גדוד-3: האויב משתמש שוב בעשן.

מעריכים שגדוד-אויב תוקף אותנו. מספר אנשי-אויב חדרו דרך גדר-התיל בנקודה הקרובה ל"שעה 1". הוסיפו להפעיל את כל התאורה שבנמצא. אבידותינו מעטות עד כה. מקלע-קל וקנה-ללא-רתע אחד הוצאו מכלל פעולה. הארטילריה מנחיתה את כל האש שביכולתה על הריכוזים 197, 198 ו-196. התאורה על הריכוז 503 טובה מאוד.

0510 — פלוגה ל': קול חוצצרות ב"שעה 2". גורה זיקוק אדום. נראה כי האויב פותח בהסתערות.

0520 — מפקד הגדוד ה-3 אל כל מפקדי היחידות: "תכנית ב'". עברו את קו-ההתחלה ב-0530. על פלוגה י' ועל פלוגה ב' של גדוד-הטנקים ה-64 למהר ככל האפשר כדי להגיע עד אל ערפו של כוח-האויב.

פלוגות 7 ו-8 הגיעו לפרצה בגדר-התיל וכמה מהאנשים חדרו דרכה אבל נהרגו באש-גשק אבטומטי בסמוך לפרצה. פלוגה-9 סובלת אבידות קשות ביותר מאש תותחים, מרגמות ומרימוני-יד. מפקדה של פלוגה-9 נהרג ע"י רימוני-יד. אנשים מפלוגה-9 שטפו עמדה של מקלע-בינוני אך לא הצליחו להפעילו. כולם, פרט לאחד, נהרגו ברימוני-יד.

0533 — הגדוד ה-3 אל מפקד רגימנט-הרגלים ה-7: חלקים מכוח "תכנית ב'" עברו את קו-ההתחלה ב-0530.

0538 — מפקד פלוגה ל': מעריכים כי 30 חייל מחיילי האויב חדרו אל תוך גדר התיל מ"שעה 1" ועד אל "שעה 3". כיתה אחת הועברה לשם מ"שעה 8" כדי לסייע בהחזקת הגזרה.

כ-20 איש מפלוגה 9 הגיעו דרך הפרצה בגדר והסתערו במעלה הגבעה. חיילי האו"ם הרגו שנים מהם באחיה-התפרות ושלושה בכידונים. האחרים ניסו לסגת אך לא עלה בידם למצוא את הפרצה בגדר. רובם נהרגו ברימוני-יד.

0545 — מפקד פלוגה ל': קולות משרוקיות וחוצצרות ב"שעה 2". נורו שני זיקוקין אדומים ואחד ירוק. נראה כי האויב נסוג. סמל-ראשון באימון נהרג. מנחיתים את כל האש שבנמצא על האויב.

פקודות נסיגה ניתנו ע"י מישוה. האות לכך היה צירוף של זיקוקין: אדום, ירוק ואדום. שטח-ההתכנסות היה נתון לאש עזה ביותר מתותחים וממרגמות ומישוה פקד על שרידי החיילים לרוץ בכיוון צפון-מערב, מרחק של כ-1900 מטר. לפצועים נאמר כי ילכו בכוחות עצמם, באין אפשרות אחרת לחלצם.

0550 — מפקד פלוגה ל': אני מבחין בחלקים מפלוגה י' ובטנקים צפונית מאתנו (כבר עלה השחר והראות הגיעה כדי 800 מטר). שילחו הליקופטר לפינוי הפצועים. שלושה מהם פצועים קשה.

0620 — מפקד גדוד-3 אל מפקד רגימנט-הרגלים ה-7: חלקים מכוח "תכנית ב'" התחברו עכשיו עם פלוגה ל'. אנו מבערים את השטח. מבקשים כי יישלח הליקופטר. אבידות פלוגה ל' מעטות. מפקד פלוגה ל' מעריך, כי נהרגו 150 מחיילי האויב. בידו 9 שבויי-מלחמה.

הוחל מיד בארגון-מחדש וכוח-החילוץ הוסיף לסרוק את השטח הסובב את מערך פלוגה ל' בחיפוש אחר פצועים, הרוגים ושביינים. אורגנה שיירת-אספקה לצורך ציודה-מחדש של פלוגה ל' בתחמושת, אשר כמעט ואולה. ב-0730 קיבל כוח-החילוץ הוראה לחזור לשטח-ההתכנסות הגדודי, שמאחורי הקוים הידידותיים, בלי הפלוגה כ', פלוגה כ' קיבלה הוראה לפתוח מיד בהכנתו של בסיס-פטרולים נוסף, כ"ק דרומית מהבסיס שעל הגבעה 225. פלוגה ל' נצטווה להחזיק בעמדותיה עד לחשכה, ואז לסגת אל שטח-התכנסות שמאחורי הקוים הידידותיים. על פלוגה ל' היה להכין מלכודות-פתאים בתחומי מוצבה ובהקפו. היה עליה לתקן את גדר-התיל ולהגדיל את המחפה מעל-לראש ולעשות כל מאמץ כדי ליצור רושם של החזקה נמשכת. עמדו להגיש בהקדם האפשרי ארוחה חמה בעמדות.

על יסוד ספירה ממשית נתברר כי הפלוגה ל' הרגה 162 מחיילי האויב, בתוך המערך ומסביב לו — מהם 36 בתוך גדר-התיל. חקירות השבויים נתנו יסוד להערכה כי נהרגו 110 איש נוספים ונפצעו 150. אבידות המגינים הסתכמו בארבעה הרוגים ושנים-עשר פצועים, מהם רק שלושה פצועים קשה. נלכדו 78 כלי-נשק זרים, בני תוצרות שונות, ו-121 כלים מתוצרת אמריקאית שבו אל חיילי האויב. היה זה מכלול כלים מגוון: החל במקלעים-כבדים וכלה ברובים.

אם כי ההעזה וההחלטה-הנחושה היו הגורמים המכריעים בניהולה של פעולת-הגנה זו, הרי היו אף גורמים אחרים, שנועדה להם חשיבות רבה בהנחלת ההצלחה הכל-כוללת לפלוגה ל'. החשוב שבגורמים אלה היה שכל האנשים השותפים למשימה הבינו הבנה מלאה את משימתם: לשם מה שמום במערך-עמדות שכזה, מה צפוי להם, ומה הפעולה שנדרשה מהם. דבר זה הושג הודות לתדריך מפורט שניתן לאנשים בפקודת מפקד-הגדוד, והודות לביצוע מפקדי-הפלוגות. לעובדה זו נודע ערך כפול ומכופל. כי 76 איש בפלוגה ל' — שהם כ-40%, בערך, של כל היחידה כולה — היו אנשים חדשים, אשר נמצאו זו הפעם הראשונה תחת אש האויב. נאמר להם כי עליהם להישאר בעמדות ולהילחם במשך כל הלילה כולו, אם יותקפו. כן נאמר להם כי לא תבוצע כל נסיגה בחשכה באילו תנאים שהם; ואם יקרה והיחידה תימצא תחת לחץ קשה יישלח לעזרתה כוח-חילוץ בהאר היום. ידיעת הדברים האלה היא שנתנה לאנשים את ההבנה, כי עליהם להילחם ולא להירתע.

השעות הארוכות של עבודה מפרכת שהושקעה בהכנת העמדות השתלמה בדמות הרוגי-האויב ובאבידות מינימליות למגינים. שתי הרצועות של הגדר הדו-שיפועית נחשבו למינימום, ושלוש רצועות נפרשו בצידו דרכי-הגישה המסוכנים ביותר. שלוש רצועות של מלכודות-תאורה הוטמנו מעבר לגדר-התיל למען יספקו אתראה מוקדמת ותאורה נוספת. לא השתמשו במוקשים נגד-אדם מחמת ההכרח של תנועה

תחמושת של כוחות ידידותיים בתחומי המתחם ומחוצה לו. מחפה מעל-לראש שעביו נחות משני רגל נחשב ככלתי-מספיק: נחפרו תעלות-קשר שקשרו את כל העמדות בתחומי המערך. כן הוכנו עמדות-חליפין בשביל כלי-נשק צותיים, אשר אליהן הוליכו תעלות-קשר מעמדות-המוצא. ואחרונה במניין, אך לא אחרונה בחשיבות — היא צבירת מלאי מספיק של תחמושת לסוגיה בעמדות 1910. כדי לתת מושג על הכמויות, נציין כי לכל מקלע, בין קל ובין כבד, הוקצה מינימום של 30 ארגוני-תחמושת, כי לכל מרגמה בת 60 מ"מ היו 400 תחמישי-חג"ם נוסף על 20 תחמישי-תאורה. לכל חייל וחייל ניתנו 8 רימוני-יד ו-6 פוגדות תחמושת שקוטרה 30. לכל התחמושת פרו שוחות בסמוך לעמדות כלי-היריה או לשוחות-הלחימה של הרובאים. במוצב שחוכן באופן כזה אין הצדקה לאוילת התחמושת במרוצת לילה אחד.

בין עקרונות היסוד לארגונו של מוצב נראים שנים אלה כחשובים ביותר: הכנתה של תכנית-האש ותיקונים מתמידים בה. לכל כלי-נשק יש לקבוע נקודה, או חלקת-שטח, מסוימת ומוגדרת, אותה יכסה באש. לרובאי, בעל הרובה-האבטומטי, יש לקבוע גורת-אש; כן יש להקצות גורות, או קווי-אש מוגדרים, אם ישנם בנמצא. למקלעים ולרובים-האבטומטיים; יש גם להקצות — ולטוח — ריכוזים לכל הכלים היורים ירי-עקיף. משימות-אש אלה, שתוכננו-מראש, חייבות להשתלב-יחדיו כדי ליצור מסך-מגן, בהגנה-הקפית יש לפזר משימות-אש אלה סביב המוצב כולו. תכנון-המוצא של משימות-אש אלה וטיווחן הראשון אינם מספיקים. תכנית-אש, מן הראוי כי תיבדק ותיחקר כל הזמן לשם תיקונים. יש לומר לכל האנשים מהו ריכוז-האש שלפניהם, להגדירו במספר, ולציין מאיזה סוג נשק הוא ניתן. ריכוזי-האש שהונחתו סביב גרשמו מדי יום ביומו; מלאכה זו העדיפו לבצע בסמוך לרדת החשכה. ריכוזי האש העקיפה, שנמצאו תחילה במטעי-האורו, נעתקו למקומות אחרים, שכן פעולתה של תחמושת-החג"ם נתבטלה במידת-מה מחמת המים והבוץ באותם מטעים. אין להכין תכנית-אש בלא חוש-הבחנה ובלא שיקולים. יש לבנותה בהתאם למהלכי-קרב אפשריים של היריב. יש לערוך ניתוח של כל דרכי-הגישה האפשריות ותכנית-האש חייבת להיות גמישה כדי שיהיה בה "כסות" כל אחת — או אחדות — מדרכי-גישה אלה.

גורמים רבים אחרים נשתלבו-יחדיו וסייעו להשגת ההצלחה בפעולה. על אחדים מהם נמנו קיום הקשר, מנהיגים מוכשרים וגאות-היחידה על עצמה. עם זאת מאמין אנוכי, כי אם יחסרו אדם בעל רצון להילחם, עמדה אשר ממנה ניתן לו להילחם; ציוד אשר בעזרתו יוכל להלחם, וכן תכנית מושלמת לפיה עליו לפעול — בטל ומבוטל גם ערכם של כל הגורמים האחרים.

בהשבר חזית יצלהו ארץ ועם להוות זירת-
קרב מסוג חדש: - זירת, "היאבקות ארצית".

מלחמה ארצית

מאת לויטננט-גנרל רושן קורן

ראש ההדרכה של הצבא היוגוסלבי.

מלחמת-העולם השניה, לקח רב יש בה לאנשי-הצבא בני כל הארצות; ולקח זה מורה, בין השאר, כי כל הארצות, שתוקפנות איימה עליהן, תכננו את הגנת מרחבן כהתנגדות חזיתית לאורך גבולותיהן. בהפיקו תועלת מיתרון-ההפתעה, פרץ התוקפן סוג זה של הגנה ושבר אותה בכל מדינה ומדינה. שדרותיו הממוכנות והממונעות הבקיעו את קו-החזית, מבקעים חזקים הוחדרו עמוק אל תוך השטח המותקף; אזורים שלמים כותרו וחלקים מבודדים של צבא-המגן הוקפו. גופי-גייסות גדולים נכנעו או הושמדו. הצבא התפרק, נכנע והלך בשבי. התוקפן השלים את כיבוש הארץ בדרכי שלום-ייחסי ובעזרת הכניעה הרשמית. כך חוסלו בזו אחר זו פולניה, דניה, נורבגיה, בלגיה, הולנד, צרפת, יוגוסלביה ויוון. כשלוך ההתנגדות החזיתית לתוקפנות הביא בעקבותיו את כניעתם של החוגים השולטים ושל הצבאות הקיימים. יוצא-מן-הכלל יחיד היוו יחידות אחדות, אשר נסוגו אל מאחורי קו-החזית הכללי של בנות-הברית, ושם המשיכו את המאבק במסגרת צבאות-הברית, ללא תגבורת-אדם מן המולדת. מה אירע לעמים הכבושים? מדוכדכים ממפלתם ומעורערי-הרוח מכניעתם, קיבלו רובם את הכיבוש כצרה שאין להמנע ממנה. התפתחו אורחות שונים של שיתוף-פעולה גלוי ונסתר עם המעצמה-הכובשת. פוטנציאל-האדם והכלכלה של עמים אלה חדלו להיות גורם פעיל של גוש בעלות-הברית; אדרבא, הם הפכו גורם פעיל של האסטרטגיה האויבת.

עם הארכת המלחמה והתרחבותה לממדים עולמיים התאוששן עמי המדינות הכבושות מתרדמתם והגיעו לכלל הכרה, שאין המלחמה באויב נגמרת במפלה בהתנגדות החזיתית. הם גילו בתוככי עצמם כוחות קידמה נכונים-לקרב ופתחו בהתנגדות פעילה לכובש. אולם בארצות רבות לא הגיעה תנועה זו עד סוף המלחמה לתנופה הדרושה, כי הן הגבילו את עצמן בעיקר לתחום של חבלה כלכלית, תוך כדי המנעות מהתנגשויות גלויות עם הכוח המזוין של האויב. חשיבותן האסטרטגית

של תנועות-התנגדות אלו היתה מוגבלת מאוד; מרבית הרורכה העצומה של פוטנציאל העמים הכבושים ע"י המנצח לא נוצלה לתועלת האסטרטגיה של בעלות-הברית. אחד הקשיים העיקריים בהתפתחות מלחמות-השחרור — נוסף לסיבות מדיניות אחרות, וביניהן אי-הבנת ערכה הצבאי של התנגדות ע"י ההגנה הצבאית של בנות-הברית — היה שהצבא המאומן מימי-השלום, סגל-קצונתו, על כלי-נשקו וציודו נמסרו לאויב עם הכניעה. לא נקטו מבעוד מועד כל אמצעי-הכנה, לא חומריים, לא ארגוניים ולא פסיכולוגיים, כדי לבנות עוד בעתות-שלום, שעה שהיו קיימים התנאים לכך, את המסד למלחמת-שחרור. לכן נאלצו רוב תנועות-השחרור להוליד תוך אלמנטים שונים, תוך ייסורים וקרבתות רבים, כוח מזוין חדש.

תנועת-השחרור ביוגוסלביה הרחיקה לכת בדרך זו. היא הוכיחה, שההתקוממות נגד הכובש אינה חייבת להגביל עצמה לתחומן של חבלה כלכלית ושל פעולות זעירות מצד "חבורות חפשיות", אלא שאף בכוחות עצמיים ניתן לנהל את המלחמה בהצלחה גם ביחידות סדירות גדולות בנוסח של מלחמה-ארצית, עד לשחרורה הסופי של המולדת.

איך נראית בעיה זו כיום, לנוכח סכנה של מלחמת-עולם חדשה מעל לראשנו? ללא ספק יש כבר כיום כמה ארצות באירופה, אשר סיכויים של ממש להן לבצע בהצלחה התגוננות חזיתית במקרה של תוקפנות (1). לא יהיה בכך טעם, אם אותן מדינות שגבולותיהן זהים עם קו-ההגנה של בעלי-ברית אפשריים — וביחוד אלו שלרשותן כוחות-ההגנה חזקים משלהן — תנחנה לאויב מראש ומרצונן-הטוב חלקים משטחיהן ע"י ויתור על התנגדות חזיתית, ותרשינה לו לכבוש ללא התנגדות מרכזים חשובים של הארץ. על כל פנים, יש להן יסוד מספיק לפעול למען הבסת התוקפנות כבר באיזור-הגבול או לפחות אי-שם בעומקה הקרוב-לגבול של ארצן. אף מן הראוי הוא שיפעילו את כל כוחותיהן כדי לגרש את התוקפן ממולדתן בהתקפת-נגד ולהכותו בארצו שלו. זהו המענה הטוב ביותר והקולע ביותר לכל תוקפנות. לכן חובה, איפוא, שצבאותיהן של מדינות אלו יאורגנו, יצוידו ויאומנו להגנה ולאופנסיבה-נגדית מכריעות וחדישות.

אולם לארצות מסויימות באירופה אין גם כיום תנאים-מוקדמים חומריים להמחשת תפיסת ההגנה הזאת. בזאת יש להתחשב לגבי האסטרטגיה של כל ארץ וארץ. עמידה קשת עורף על עצירת התוקפנות ע"י התנגדות חזיתית, גם כשאין קיימים התנאים להדיפה-מוצלחת של האויב, מועילה בעצם רק לתוקפן, באשר היא מאפשרת לו לכפות על המגן מערכת-השמדה, בה עלול המגן לאבד את צבאו. עלולים לחזור מצבים, שהיו אפייניים לשנות 1939, 1940 ו-1941. לכן אין — לפחות עכשיו —

(1) בין הארצות האלו נמנית גם יוגוסלביה — שאפשרויות-ההגנה, ובעיקר בתיביה-המעבר הראשיים האסטרטגיים האפייניים לארץ — גדלים מדי יום ביומו הודות לאמצעייה ומקורותיה היא, ואשר הוגדלו במן האחרון במידה ניכרת ע"י הברית עם יון וטורקיה וע"י הסיוע בציווד-מלחמה מצד ארצות-הברית.

לפרש זאת כראיית-שחורות או אף כתבוסתנות, אם מביאים בחשבון את כיבושם האפשרי של שטחים מסויימים במערב-אירופה. יחס הכוחות, ששני הגושים היריבים יכולים להעמיד כיום, ידוע יפה מכדי הוצאת אפשרות מעין זו מכלל חישוב-מראש לגבי כל ארץ וארץ. בהתבוננה במעשיות ובאומץ-לב על אפשרות של כיבוש חלקי או כללי, חייבת כל מדינה להשיב ברורות לשאלה: איזו תפיסת-הגנה יש לקבוע ואיזה סוג של מאבק יש להכין ולנהל, כדי למנוע כניעה, גם כשהאויב עצום וחזק יחדור למדינה?

ארץ החסרה אפשרות להסיג אחורה את כל צבאה במקביל לחזית של בנות-בריתה, או ארץ המצליחה להוציא רק חלק מצבאה אל שטח שכנתה ולתוך מסגרת של חזית יציבה, לא פתרה בזאת כלל וכלל את בעיית השתתפותה במלחמה. לאמיתו של דבר, דוקא ברגע זה היא ניצבת מול החלטה גורלית: מה לעשות? ברגע כזה קיימת לגבי מדינה רק הברירה: לערוך קפיטולציה (2) — או להמשיך במלחמה בצורה חדשה, ההולמת את מצב-המלחמה השונה ואת יחסי-הכוחות החדש.

אין ספק שהקפיטולציה מערערת רוחו של העם ופוחתת פתח לשיתוף-פעולה, וכן לצורות שונות של בגידה בעם. עם הקפיטולציה מאבד העם דבר החשוב בהרבה משטח-המדינה — את צבאו, כלומר את האמצעי לרכישת-החדש של החירות וגם של שטח-המדינה. והחשוב מכל — כניעתה של מדינה בת-ברית או אפילו ניטרלית, אשר אותו תוקפן שטף אותה, הנה חסרת-הגיון ובלתי-הכרחית מבחינת הפרספקטיבה הסופית של נצחון קואליציה במלחמה. היא מזיקה לא רק למדינה הנוגעת בדבר ולדמותו הנפשית של עמה, אלא גם לענין המשותף של בנות-הברית. היא דוחה ללא-צורך גם את שעת נצחונה של הקואליציה וגם של אותה מדינה, ומאריכה את תקופת הכיבוש, האלימות והקרבנות (3).

במקרה של המשכת המלחמה בצורה חדשה אסור לו למגן להניח לאויב הרב ממנו להשמיד בקרבות חזיתיים, שברגע זה אין להם עוד סיכוי להצלחה, את ארגונו הצבאי, את כוחו החי של צבאו, את חימושו ואת מלאי-אספקתו. לקח מלחמת-השחרור היוגוסלבית מלמד בדרך שאינה משתמעת לשני פנים, שהדבר החשוב עליו יש להגן במלחמה אינו דוקא השטח, כי אם כוח-האדם. אין לך מרחב שניתן להחזיק בו משאבד הצבא, אך כל מרחב שהופסד — ניתן לחזור ולכבוש, ככל שקיים הצבא.

(2) קפיטולציה — אמנת-כניעה של כוח-צבאי, או של מבצר, בפני האויב, ולפי תנאים מסויימים, לרוב: — מסירת-הגושק ושביית הצבא. דהיינו, לא תמיד זהה קפיטולציה עם כניעתה הגמורה של מדינה. אך בלשון העתונות והויכוח משתמשים בביטוי זה לציון כל כניעה שהיא.

(3) גם לגבי היחיד אין הקפיטולציה פתרון לבעיית קיומה. גם כאשר יקבל עולו של אויב ללא-תנאי, לא יבטיח בכך בשום פנים ואופן — בתנאים הרגילים כיום של כיבוש ללא-ירחם — את חייו, את חיי משפחתו, או את קניינו ואת דרך-התקדמותו. בימינו פירושה של קבלת-העול, ברוב המקרים, אם לא שואה אישית פתאומית ומהירה, או מות תוך גסיסה אישית.

בעקבות חיסול החזית „הקלאסית“ לא חייבים, אפוא, לבוא כניעה וקפיטולציה, כי אם רק שינוי אורח-המלחמה. תחת מלחמת-החזיתות המקובלת צריכה לבוא המלחמה הניידת הארצית. שינוי צורה זה לא יתרחש תמיד בבת אחת. הצורה הראשונה צומחת והופכת לצורה שניה, יסודות מלחמה-ארצית קיימים כבר במלחמת-החזיתות, ויסודות מסויימים של מלחמת-החזיתות נשמרים במלחמה-הארצית; עם התקרב נצחונו של המגן הולכות צורות ניהול המלחמה-הארצית ומפנות מקומן לאלו של ניהול מלחמת-חזיתות. יתכן שצורות מסויימות של ניהול מלחמה ארצית תשתמרנה במשך כל המלחמה (בהגנה על מחוז-מעוז, למשל).

הצבאות הקיימים כיום באירופה צריכים לראות לנגד עיניהם את אפשרות ניהול המלחמה על שתי צורותיה, החזיתית והארצית. רק זאת בלבד עשויה למנוע קפיטולציה והתפרקות הצבא, שעה שמסתבר כי שוב אין סיכוי לניהול מלחמה חזיתית בתוך שטחה של המדינה. רק כאשר הצבאות יתחזקו כדי הדיפת כל התקפה עויינת, שוב לא יצטרכו לאיסטרטגיה ולטקטיקה ארציות כאמצעי-מגן.

בתולדות המלחמות לא קיימת עד היום דוגמה של מעבר מצורת מלחמה חזיתית לצורת מלחמה ארצית. על כן יש והוגי-דעות ואנשי-מעשה צבאיים יתייחסו בספקנות לרעיונות אלה. אך בעולם אין נוהגים לעשות רק את אשר כבר נעשה בהסטוריה. יש והגורל מאלץ ללכת בשבילים חדשים ובשיטות חדשות.

אם נתאר להלן את הלקח היוגוסלבי של מלחמה-ארצית, אין לומר בזה, שרק דרך זו ושיטה זו היו נכונות. אך כיון שהוליכו לנצחון, ראויות הן לבחינה ולניתוח.

מלחמה-ארצית — מלחמה סדירה היא!

הלקח של יוגוסלביה הראה בראש וראשונה, שהמלחמה-הארצית, בתנאי ימינו, אינה עוד „מלחמה-זעירה“ (אם כי היא כוללת, בהכרח, אף את הפעולות האפייניות למלחמה-זעירה), כי אם גם „מלחמה גדולה“. כן אין עוד לכנותה בפשטות „מלחמת-פרטיזנים“, כי ביטוי זה מורה בדרך-כלל על פעולותיהן של יחידות קטנות, אשר מתבצעות ברוב המקרים לטובת חזית סדירה בת-הארץ או בת-הברית. את המלחמה-הארצית החדשה יש להבין כחלק עצמאי, או לפחות אינטגרלי, של מלחמת-קואליציה כללית. במלחמה כזאת תיתכנה מטרות חשובות ומרחיקות-לכת כבמלחמה-חזיתית של אותה אומה — מטרת שחרורה המוחלט של המדינה מעול האויב.

המלחמה-הארצית בת זמננו הנה מלחמה סדירה. בהסטוריה כבר יש דוגמאות לכך, שלצד מלחמות-זעירות בלתי-סדירות רבות מתקיימות בארץ-העורף של האויב גם פעולות המנוהלות ע"י יחידות סדירות גדולות או קטנות. גם מלחמת-השחרור היוגוסלבית היתה מלחמה סדירה ארצית. כל היחידות, החל בזעירות ביותר וכלה בגדולות ביותר, נוהלו ניהול כולל ממרכז אחד וביצעו את פעילותן הקרבית על פי כללי ניהול מלחמה סדירה, אופיין הסדיר של פעולות קרביות ארציות אושר בשנת 1949 גם ע"י אמנה בין-לאומית.

המלחמה-הארצית החדשה היא מלחמה בה מהוות הפעולות של יחידות סדירות גדולות את היסוד העיקרי. ביוגוסלביה נוכחנו, שלשם קיומן של יחידות סדירות גדולות ויכולת פעולתן, יש הכרח שאי-יבלתו לקשור את פעילותן בהטלת פלגות פרטיזנים קטנות, סדירות גם הן, בשטח, נגד עורקית-חבורה, ובערים. גופי-הצבא הגדולים קישרו את הכוח-הראשי הנייד של האויב, בעוד שהפלגות הקטנות יפזרו את האויב וירתקוהו חלקים-חלקים, וכך יכבידו על ריכוזו נגד כוחו העיקרי של הצבא, ואף ימנעו אותו. המלחמה-הארצית החדשה, מאפיה שינהלה יחידות סדירות גדולות — מן הרגימנט ועד לקורפוס. יחידות אלו אפשר להקימן במשך המלחמה, כביוגוסלביה, או — במקרה של מעבר הצבא מצורת המלחמה-החזיתית לזו הארצית — יכולות הן להיות אותן היחידות הקיימות כבר, ובזאת הן נעשות ניידות יותר, עמוסות פחות, ומתאמות יותר לצורתה החדשה של פעילות קרבית.

יש יסוד לכך, שצורה מיוחדת זו של מלחמה סדירה תכונה מלחמה-ארצית, כי בזאת מתבטאת העובדה, שהיא מתנהלת בכל שטחה של המדינה, ולא לאורך חזיתות מסוימות שמספרן אחת או יותר. בזאת מציינים כמובן רק את אורח ניהול-המלחמה, את תפיסתה הבסיסית האסטרטגית והטקטית, ולא את תכנה הפוליטי. לפי תכנון פעולות-הקרב הן מלחמת-שחרור. אך מלחמת-שחרור לא תהא תמיד מלחמה-ארצית. היא תוסיף להיות בגדר מלחמה-זעירה, אם תושחת על פעולותיהן של פלגות קטנות וזעירות בלבד.

המלחמה-הארצית, לא חזיתות ברורות וקבועות-מראש מאפיינות אותה — אף כי התהוותן תיתכן לפעמים במהלך המלחמה — אלא: א. ניצול כל שטחה של המדינה; ב. אי-תלות בשטח; ו.ג. תמרון חפשי. מבצעי יחידות גדולות מתפתחים פעם במרחב זה ופעם במרחב אחר, ופלגות-פרטיזנים קטנות מפקות על כל שטח-המדינה. כל אימת שמופיעים ריכוזי-כוחות גדולים נוצרים שטחים חפשיים, אשר נוטשים אותם בהתאם לצרכים האופרטיביים, כדי ליצור חדשים במקום אחר.

תכניתיות וארגון

מלחמה-ארצית בארץ-תרבות הגה מלחמה מאורגנת ומנוהלת על פי תכנית. הנהלה זו היא מרכזית בהחלט, אף כי, באשר לפרטי-פרטיהם, מרשים בה לבעלי דרגות נמוכות עצמאות ויזמה הרבה יותר גדולות מאשר במלחמה-חזיתית. ניהולה האחיד והמרכזי של המלחמה-הארצית הסדירה — בו כוחה ויתרונה לעומת המלחמה-הזעירה המפורשת.

במלחמה-הארצית יש לשמור על המשמעת ביד-חזקה ואפילו בחומרה יתרה מן המלחמה-החזיתית. המלחמה-הארצית אל לה להיות מלחמה חסרת-ארגון לפי הכלל "התמצא כפי שתוכל" — וירה באויב כאשר תמצאהו". התנהגות מעין זו תגרום לאויב אבידות שאינן עומדות בכל פרופורציה שהיא לקרבנותיהן. במקום שאין

צבא-מתקוממים מאורגן אחוז העם עצמו ספונטנית בנשק, למען הצל חיים ובית, ומתחיל במרד ובמאבק. התקוממויות והתפרצויות ראשוניות כאלו נדונות לכליה. כשאין מגיעות בעוד מועד לידי ארגון צבאי מובהק של המרד וליצירת יחידות צבאיות. יזמה בהתנגדות לכובש, מצד העם או אף מצד אנשים בודדים, הנה ברוכה וחיובית — הן מהבחינה המדינית והן מזו הצבאית — אולם רק כאשר היא נקלטת מיד במסגרת ארגון קבוע.

יש לדאג בחזקה כל חוסר-ארגון, כל אנרכיה וכל רצון אנוכי; אלה מחלישים את ההתנגדות, משפילים את כבודו של הצבא בעיני העם ומפחיתים את הסיכויים להצלחות מבצעיות. שוד, ביהו, פרעות באוכלוסיה, וכדומה — באם יתרחשו — יש להכחידם ללא רחמים. בעניין זה לא נהגו ביוגוסלביה מתוך סנטימנטליות.

הרקע המדיני, הרעיוני, הנפשי

כבר במלחמת-העולם האחרונה היו מלחמות-השחרור מלחמות רעיוניות, פוליטיות, במידה העולה על זו של המלחמות-החזיתיות של המעצמות העולמיות. ניתן בבטחה לראות מראש, שבמקרה של התמודדות בעתיד ימצא אופיין הפוליטי של מלחמות-השחרור ביטוי עוד יותר חזק. אופיין הפוליטי המודגש של מלחמות-השחרור מתבטא בכך, שלא זו בלבד שניהול-המלחמה הכללי קשור קשר הדוק במאורעות הפוליטיים במדינה ובעולם, אלא שגם מבצעים בודדים, ואפילו פעולות טקטיות קטנות, משולבים שילוב אמיץ בבעיות-הזמן הפוליטיות המוחשיות והמיוחדות בשטח נתון. במלחמת-שחרור חייב כל מפקד-בטליון ואף כל מפקד-פלוגה, וביחוד כל מנהיג פלגה-פרטיזנית, לפתור בעצמו שורה של שאלות פוליטיות ולנהל לפי פתרונן זה את מדיניותו. ללא תנאים-מוקדמים אלה אין פעולותיו הצבאיות עשויות להיות תכליתיות ושקולות. זאת היא העובדה, שאי-אפשר לעקוף אותה במלחמה מעין זו, אף אם עז רצונם של קציני צבאות-אירופה להמנע מכל מדיניות בעסקם במקצוע הצבאי.

תפקידו המכריע של הגורם הנפשי במלחמה אינו בא אולי לידי ביטוי כה מובהק כמו במלחמת-שחרור דוקא. רק אותו עם אשר פתר את בעיות-היסוד החברתיות והלאומיות הבערות לשביעת רצונם של המוני-העם הרחבים או פותר אותן לפחות במהלך המלחמה ובאמצעותה, ימצא בתוך עצמו כוח נפשי מספיק לניהול מלחמה כזו. רק בתנאים כאלה יכולה תנועת-השחרור לגייס שכבות רחבות למלחמה באויב ויכול צבאה לנצל את התמיכה היום-יומית יקרת-הערך של האוכלוסיה וביחוד של האיכרות, שבלעדיה אין כלל לחשוב על פעילות לא במלחמה ארצית ולא בזו הפרטיזנית הקטנה. המלחמה-הארצית היא מלחמה עממית ולא ניתן לנהלה ללא תמיכתו והשתתפותו הכללית והחפשית של העם. יש לשמור ולזכור, שבמלחמה כזו יקשה עד למאד להפעיל כוח-כפיה. אין גם לשכוח איזה תפקיד כביר נודע במלחמה זו לנשים ולנוער.

ביצירתו "על המלחמה" (ספר ששי, פרק 26) מדבר קלאוזביץ על מתנגדי "מלחמת-העם", השוללים מלחמה מעין זו, משום שהיא עלולה לסכן את המשטר הפנימי בדיוק כפי שהיא מסכנת את האויב. תפיסות כאלו עדיין קיימות בחוגי-שלטון של מדינות אירופיות שונות. אדרבא, דוגמאות של תנועות-השחרור במלחמה האחרונה מראות, כי לשום שכבה חברתית או קבוצה פוליטית אין יסוד לחשוש למעמדה, כל עוד היא מתייצבת בתוקף במלחמה נגד הכובש. שכבות-העם הרחבות תפתחנה במאבק נגד הכובש ואין לך דבר בעולם שיפריעם מכך. מי שמתרחק ממאבק זה יאבד את השפעתו ואת עמדותיו; ומי שבא עם האויב לכלל הסכם יושמד יחד אתו. רק ע"י התרחקות ממלחמת-השחרור מעמידים עצמם החוגים השולטים בסכנה של הפיכות פוליטיות, ולא ע"י הגברתה של המלחמה וע"י השתתפותם הפעילה בה.

בעיה פוליטית בעלת חשיבות צבאית עליונה במלחמת-שחרור היא המאבק נגד הגייס-החמישי. הגייס-החמישי הוא אמצעי בעל ערך מיוחד בידי הכובש במלחמתו נגד אומה, אשר גם אחרי הקפיטולציה אינה מניחה את נשקה ואינה מקבלת את עול הכיבוש. בלא גייס-חמישי הכוח-הכובש הנו עיור וחסרי-שע. אולם מכה מכרעת בגייס-החמישי עוד לפני התחלת פעולות המלחמה, או לכל הפחות בשעת התחלתן, אינה פותרת עדיין את שאלת סוכנות-האויב הזו. הכיבוש עצמו מוליד בהגיון אכזרי צורות חדשות של גייס-חמישי. אפילו בין אנשים, שבימי שלום לא היה איש מדמה זאת בנפשו לגביהם, יימצאו פטריטים חלשים, חסרי הכרה לאומית, אופורטוניסטיים וקטני-רוח, מוגי-לבב ונרפים מבחינה נפשית, ספסרים ואנוכיים, אשר יעדיפו את תועלתם הפרטית על ענייני האומה ואשר יצטרפו לאויב, בתחילה אולי כנייטרלים, לאחר-מכן כמשתפי-פעולה זעירים ולבסוף כבוגדים ומרגלים. לא רחוקה הדרך מן ההכרה האילמת הראשונה ב"אין מוצא" של הכיבוש ועד לרגע בו דוחף האויב לידיהם של נרפים כאלה את הנשק למלחמה בעמם הם.

לכן אין המאבק נגד גייס-חמישי כזה במלחמת-שחרור רק בעיה של פעולה צבאית, דהיינו של השמדתו הפיזית. היות והגייס-החמישי מופיע מחדש עם כל גל גאות במלחמה, נחוץ — למען תוכל פעולה צבאית זו לזכות בהצלחה — לתמוך בפעולה הצבאית ע"י מאבק פוליטי עקשני ורב-שכל, אשר יתרום להשמדתו האידיו-אולוגית והפסיכולוגית של הגייס-החמישי. פעולה פוליטית כזו בתקופה שלפני המלחמה הנה מן ההכנות החשובות ביותר למלחמה-הארצית העתידה.

אבדות האוכלוסיה

למלחמה-הארצית נלוים תמיד אלימות, טירור ופעולות-תגמול מטעם כוחות-הכיבוש. כל מלחמה גורמת לקרבנות באדם ולאבדות ברכוש הלאומי. המלחמה-הארצית מפילה קרבנותיה לא רק בקו-הקרבי, אלא גם באוכלוסיה האזרחית. בזאת

היא אינה נבדלת בהרבה מן המלחמה-החזיתית המקובלת. גם המלחמה-החזיתית מביאה כיום לתוצאות דומות ע"י אמצעי-האש ארוכי-הטוח, ע"י כלי-נשק אטומיים, אמצעים כימיים וביולוגיים, מטוסים וקליעים-מונהגים. קרבנות מבין האוכלוסיה האזרחית הנם בימינו תופעת-לואי בלתי-נמנעת של כל צורות המלחמה המודרנית. אומה הרוצה לנהל מלחמה-ארצית או לפחות מלחמה-זעירה, חייבת להיות נכונה לקרבנות כאלה; אומה שאינה נכונה לשאתם אל לה אפילו לחשוב על הצלת הכבוד-הלאומי והשגת חירותה ועצמאותה.

במלחמה אין אמצעים בדוקים למניעת קרבנות בחזית ובעורף. אך הלקח של יוגוסלביה הראה, שבמלחמה-ארצית קיימים אמצעים ממשיים למדי, בהם ניתן להפחית את מספר הקרבנות. אומה העוברת למלחמה-ארצית ממלחמה-חזיתית ושומרת ע"י כך את רציפות המלחמה מבחינת החוק בין-הלאומי, נהנית גם מן היתרון, כי איש אינו יכול לטעון חוקית נגד אמצעי-המגן שננטו בהתאם לאמנת-האג. האמצעי הטוב ביותר לשמור את אוכלוסיית הגברים הבוגרת מפני פעולות-תגמול הוא להכניסה לשורות היחידות הצבאיות או לצייד אותה לכל הפחות להתגוננות-עצמית. רק כאשר כמעט כל אוכלוסיית הגברים של יוגוסלביה שולבה ביחידות צבאיות או זוינה כמשמר-עממי לשם התגוננות-עצמית בכפרים, לא עוד ניתן היה להפעיל נגדם אמצעי-תגמול. במידה רבה היה הדבר נכון גם לגבי הנשים ובייחוד לגבי הנוער. ההשתתפות הפעילה של סוגי-אוכלוסיה אלה, יותר משהעמידתם בסכנה, שמרה עליהם. האמצעי הבטוח ביותר נגד הריגת שבויים המנוגדת לחוק הבין-לאומי היה עצירתם של חיילי-האויב כשבויים.

האמצעי היעיל ביותר נגד פעולות-תגמול באוכלוסית הנשים, הילדים והוקנים, היה תמיד פעילות מוגברת מטעם הפרטיזנים וההיקף הגדל והולך של ההתקוממות. משנוכח האויב, שרצח המוני באוכלוסיה החלשה מביא להתנגדות עוד יותר חזקה מצד העם, להתקוממיות חדשות ולמכות עוד יותר נמרצות של היחידות הצבאיות, החל מפקפק בתכליתיות של נוהג כזה. רק צבא חזק שלו יכול להגן על העם מפני טירור ופעולות-תגמול. הן נעשות פחות אפשריות, ככל שההתקוממות מתפשטת על כל חלקי הארץ.

מה היחס בין מרחב לגייסות-כובש ?

למען ראות-מראש ותכנן את ההתנגדות הארצית לכובש, צריך לדעת ידיעה מוחשית את אפשרויותיו של הכובש לפיקוח על השטח הכבוש ואת אפשרויות קיומו ומאבקו של צבא-השחרור. הנסיון ביוגוסלביה הוכיח ברורות, כי בכל מקום בו קיימות יחידות גדולות בנות-הארץ אין כוחות-הכיבוש יכולים לקיים חיל-מצב, שיהא קטן מבטליון מוגבר. חילות-מצב קטנים מזה, ובייחוד תחנות-גינדמרמה קטנות, צפויים להשמדה בטוחה. צפיפות-הכיבוש היתה תמיד תלויה בעצמתם של הגייסות

היגוסלביים בשטח מסויים. מקום בו פעלו רק פלגות־פרטיזונים קטנות היה קיים מספר גדול יותר של חילות־מצב אויבים קטנים, אשר הקל על האויב את הפיקוח, הכביד על יחידותינו את הפעילות והפחית את בטחונה של האוכלוסיה האזרחית. מקום בו פעלו יחידות יגוסלביות גדולות, ובעיקר כשעמדו לרשותן כלי־נשק כבדים, היה קיים רק מספר קטן של נקודות־משען אויבות גדולות; דבר זה נתן לגייסות־הפרטיזונים חופש־תמרון גדול ואפשרות של יצירת שטחים משוחררים, ולאוכלוסיה נתן הוא בטחון־יתר.

על סמך מסקנה זו — בטליון־אויב בכל נקודות־משען — ניתן להרכיב תמונה מוחשית של כיבוש מדינה, אם היא מנהלת מלחמה־ארצית: — תשע נקודות משען לכל דיביזית־אויב. כמה ערים ויישובי־תעשייה חשובים, כמה מקומות־שוק ויריד וכמה כפרים גדולים קיימים בכל ארץ אירופית? מאות. היש בידי האויב להטיל דיביויות רבות כל כך, כדי להבטיח כיבוש ממשי כלשהו — ובכל זאת עוד בלתי־מושלם — על הארץ? ברור שלא. והרי קיימת עוד חזיתם הסדירה של בעלות־הברית, וקיימות יתר ארצות אירופה, בהן נפגש התוקפן באותן הבעיות.

בכל מדינה, שתוצאה לנהל „מלחמה־ארצית“ חדישה, יתקיימו נוסף לערים הכבושות, שטחים חופשיים גדולים, כפרים וערים חופשיים, אשר יתנו אפשרויות מספיקות לכל סוגי המבצעים — מן הקטנים ועד לגדולים — וכן לאספקת הצבא ולארגונם של שירותי הקשר והמודיעין.

אומה אשר נכנעה, וביחוד אומה שהמנגנון המנהלתי של המדינה עבר לשירותו של התוקפן, אפשר להחזיקה במצב של כיבוש באמצעות שוטרים אחדים, בסיוע כמה סוכנים בנייה־ארץ. אולי יהיה צורך גם ברגימנט־משטרה ניד כעתודה. לעומת זאת, אומה אשר לא נכנעה, אפילו תשוטטנה שדרות אויבות עדיפות־כוח על־פני עורקיה־התחבורה החשובים ביותר שבארץ ותחזקנה במרכזים החשובים ביותר, הרי רק תוך הטלת מספר ניכר של דיביויות מהטובות ביותר ניתן לפקח עליה, וגם אז נותרים עוד מקום ואפשרות להמשיך בהתנגדות לכובש. באפשרויות כאלו של התנגדות ארצית הכיבוש הוא, איפוא, יחסי בלבד. לאמיתו של דבר לא ניתן אף פעם לכבוש אומה שלמה, שטח של מדינה שלמה. חלקו הגדול של העם וחלקו הגדול של השטח הלאומי יהיו תמיד חופשיים, אם העם וצבאו ירצו בכך.

הכפר והעיר

מן הנסיונות של המלחמה ביוגוסלביה שצוינו עד כאן, ניתן כבר להסיק, שהבסיס־המבצעי של המלחמה־הארצית הנו לא בערים, כי אם בשדה, כלומר באותם שטחים נרחבים ופתוחים, ששום כוח־כובש, יהיה צפוף ככל שיהיה, אינו יכול לפקח עליהם. רק מרחב־תמרון זה מאפשר את קיומן של יחידות סדירות גדולות, את אספקתן, קשריהן ובטחונן. רק תוך השענות על שטחים אלה מתאפשרים קרבות

גדולים מוצלחים. לעומת זאת, מטרות המבצעים היוגוסלביים שבוצעו מן הבסיס הזה היו בדרך־כלל דוקא הערים, שהן בסיסיו הראשיים של הכובש, דהיינו הנקודות הרגישות ביותר והחיוניות לגביו.

לולא ההשענות על שטחים חופשיים כאלה לא ניתן היה ביוגוסלביה אפילו לחשוב על מעבר מיחידות־פרטיזונים קטנות לצבא־המונים. רק כך נתאפשרה צמיחתו של צבא־הפרטיזונים ההתחלי בן 92 הפלגות, שמנו 80.000 הלוחמים, מסוף שנת 1941, לצבא־המונים אדיר בן 53 דיביויות, שמנו 800.000 לוחמים, במבצעים הסופיים של שנת 1945. גם רשויות־ההנהגה העליונות, הצבאות והפוליטיות, העבירו חיש מהר (כבר בשנת 1941) את מושבן מן הערים הכבושות אל השדה, שם חסו תחת מגן צבאי.

אולם בזאת אין לומר, שיש לצמצם את כל פעילותה של תנועת־השחרור לשדה בלבד. יש הכרח חיוני, שהמלחמה תתלקח גם בערים שבכיבוש־אויב. מלחמת־השחרור בערים לא תלבש אמנם — בהשוואה למלחמה בשדה — אותן הצורות, ולא תגיע לאותו היקף, ואף־על־פי־כן תהיה חלק חשוב במעשה־המלחמה הכולל. חשיבות מיוחדת עשויה להיועד לאפשרויות הנרחבות של חבלה כלכלית ולהתנפלויות על אישים בודדים מויקים־במיוחד של הכובש ושל המינהל. במקרה שעיר תותקף מן החוץ, יכולות קבוצות מזוינות שבתוך העיר להיות לעזר רב. נוסף לכך נועד לערים תפקיד חשוב באספקת פריטי־ציוד שונים, שאין להשיגם בשדה, ליחידות הצבאיות. ולבסוף, רבה חשיבותן לחיול ולהשלמת היחידות.

האם יצר המצע?

המלחמה־הארצית, אותה ניהל העם היוגוסלבי במשך מלחמת־העולם האחרונה, התפתחה על שטח גדול יחסית (יוגוסלביה משתרעת על כ־257.000 קילומטר מרובע). דבר זה נתן לגייסות־הפרטיזונים אפשרויות גדולות לתמרון, לריכוז, לפיזור ולהוצאת יחידות משטחים בודדים שמתקפת־אויב מאיימת עליהם, ולהעתקת גייסות אל תוך אזורים מרוחקים יותר, במגמה לבצע התקפת־פתע. משום כך הושמעה בחוץ לארץ סברה, שיוגוסלביה יכלה לנהל מלחמה־ארצית רק הודות לשטחה הגדול־יחסית, ושעל־כן יקשה ניהולה של מלחמה מסוג זה בארצות קטנות יותר, ואף לא יהיה אפשרי כלל וכלל.

בחינה יסודית של הלקח היוגוסלבי מראה, כי המציאות סותרת סברות מעין אלו. מהלך הקרבות ביוגוסלביה הביא הוכחות חותכות רבות לכך, שגם שטחיהן של מדינות־המשנה הבודדות הספיקו בשביל כל סוגי התמרונים והמבצעים של גייסות קטנים וגדולים מבנייה־ארץ. כאשר גופי־צבא בודדים יצאו מפעם לפעם מאזורי־המוצא שלהם, לא האויב הוא שאילץ אותם לזאת, כי אם התכליתיות

המבצעית היא שהכתיבה את הפעלתם בשטחים ומרחבים אחרים. בשטחים מסויימים פעלו — לעומת זאת — אותן יחידות עצמן במשך שנים.

כדוגמה למרחב-תמרון מוגבל נציין כאן את סלובניה, המשתרעת על קצת יותר מ-20.000 קילומטר מרובע. בגלל מצבה העדין והמיוחד של ארץ זו, אשר הוכללה במינהלם הישיר של "הרייך השלישי" ושל איטליה, וכן בגלל התפקידים המיוחדים שהוטלו על היחידות הסלובניות לשם חסימת עורקי-תחבורה חשובים, וגם בשל תנאי-הלחימה המיוחדים, ניהלה סלובניה את המלחמה בעצמאות גדולה משל ארצות אחרות. לכן פעלו היחידות הסלובניות לעתים רחוקות-יותר במשותף עם יחידות הארצות האחרות של המדינה. למרות מתקפות נמרצות ביותר מצד צבא-הכיבוש לא נאלצו יחידות סלובניות אף פעם במשך כל המלחמה כולה לעזוב את המרחב המבצעי שלהן ולהעתיק עצמן לתוך ארצות אחרות במדינה. לפעמים היו מסייעות ליחידות קרואטיות בביצוע מבצע גדול מסויים בקרואטיה, ולאחר-מכן היו חוזרות לסלובניה. המפקדים הסלובניים לא חשבו אף פעם, שגבולותיה הצרים של ארצם אינם נותנים להם מרחב-תמרון מספיק לחיים ולקרב.

קיימת סיבה נוספת, שבגללה נראה החשש מפני מרחב-תמרון צר מדי כבלתי-מבוסס. כבר כיום ניתן להביא בחשבון בבטחה, שעל פי לקח המלחמה האחרונה ינהלו כל עמי-אירופה, מי פחות ומי יותר, מאבקי-התנגדות בצורה זו או אחרת, אם יימצאו במצב של כיבוש-אויב. יוצא, איפוא, שלכל צבא-מתקוממים תהיה משענת גם במדינות השכנות. במקרה של מצב קשה במיוחד תוכלנה יחידות בודדות של מדינה אחת למצוא לזמן קצר מחסה בשטחה של השכנה. לדוגמא, הדיביזיה-הפרטיזנית האיטלקית גריבלדי-ניסונה, אשר פעלה בפריולי (מחוץ בצפון-מזרח איטליה) נהנתה כמה פעמים ממידת הכנסת-האורחים של יחידות סלובניות. פלגות-פרטיזנים בולגריות מצאו תכופות מחסה במרחבי סרביה המזרחית.

הר ומישור

במערב נתקלים תכופות בדעה, שמלחמה-ארצית מוצלחת נתאפשרה ביוגוסלביה משום ששטחה הררי בעיקרו, ושמלחמה כזאת בארצות מעטות-הרים תהיה קשה עד למאוד או אף בלתי-אפשרית. הנסיון סותר גם תפיסה זו.

הסברה, שרוב שטחה של יוגוסלביה הוא הררי, אינה מתאימה למציאות. 54.8 אחוז משטחה של יוגוסלביה — גובהם מתחת ל-500 מטר מעל פני-הים. 27.4 אחוז הגם בין 500 ו-1000 מטר מעל פני-הים. כלומר — 82.2 אחוז של יוגוסלביה הגם שטח-תמרוני גלי מתחת ל-1000 מטר.

אם נוסיף למספר זה עוד 14 אחוז שטח הררי-תיכון בגובה של 1000 עד 1500 מטר, אשר מבחינה צבאית אינו שונה ביסודו משטח בגובה של 500 עד 1000 מטר, אנו רואים, שהשטח-התמרוני ביוגוסלביה כולל 96.2 אחוז של פני המדינה כולה. שטח

הררי מובהק בגובה של 1500 עד 2000 מטר מכסה בסך-הכל 3.5 אחוז. שטח הררי-נישא מעל 2000 מטר הינו רק 0.5 אחוז. הפרטיזנים היוגוסלביים חיו ולחמו, איפוא, בשטח שהתאים לא רק לחיל-רגלים בעל ציוד חדיש, אלא גם לפעולתם של גייסות ממונעים ורכב-שריון, לשימוש בארטילריה מכל הסוגים ולחיל-אוויר.

הנסיגות ביוגוסלביה לא נתנו יסוד לסברה, שקל יותר לנהל מלחמת-פרטיזנים או מלחמה-ארצית בשטח הררי מאשר בשטח-מבוחר תיכון. להיפך, הגייסות היוגוסלביים ראו את ההרים תמיד כשדה-לחימה בלתי-ינח וקשה, ונמנעו ככל האפשר מלפעול בהם. הם הראו את פניהם בשטח הררי רק כאשר אי-אפשר היה להמנע מכך בשעת תמרון או כאשר נדחפו לשם בשל עדיפותו של היריב. התמרון והלחימה בהרים דורשים מאמצים גופניים גדולים וציוד מיוחד; האספקה, ההובלה, הקשר ושירות-המדועין נעשים קשים יותר. בשיעורי-גובה נמוכים יותר יקל ניהול המלחמה על כל צבא, ולכן גם על צבא-פרטיזנים. והחשוב מכל: בהרים, בהם לא נמצא אויב, לא היה להם לפרטיזנים מה לעשות ובמי ללחום.

תפקידם היה הקרב, אותו יכלו לנהל רק במקום שם היה האויב, והלז נמצא רק במישורים ובגבעות נמוכות.

צפיפות-יישוב — האמנם מכשול היא ?

בארצות מערביות מסויימות שולטת הדעה, שבגלל מספרן וצפיפותן הגדולים של נקודות-יישוב ובגלל רשת-הכבישים המפותחת אין המלחמה-הארצית אפשרית או — לפחות — קשה היא מאוד.

יש להודות, שקיימים באירופה כמה ארצות, או, אל נכון, מחוזות בארצות מסויימות, בהם יקשו מבצעים רחבי-ממדים במלחמת-שחרור בגלל צפיפות-יישוב גדולה-במיוחד על שטח כמעט-ישר בהחלט. אולם רוב ארצות אירופה, אינן כלולות בסוג זה.

לא יוגוסלביה כולה ולא חבליה השונים משתייכים לסוג זה. ביוגוסלביה הממוצע הוא 63 נפש על כל קילומטר מרובע, ונמצא שחלק משטחה מיושב בצפיפות פחותה וחלק שני בצפיפות גדולה מן הממוצע האירופי.

שוב נקח לדוגמא את סלובניה, בה קיים מבחינה זו הדמיון הרב ביותר ליתר ארצות אירופה המערביות, ומשום כך משמשת ארץ זו, על נסיגותיה, כמקור החשוב ביותר להפקת לקח. לסלובניה צפיפות של 70.5 תושב על כל קילומטר מרובע, ואם נפחית משטחה את חלקה ההררי-הנישא הצפון-המערבי, שבו כמעט ולא התרחשו קרבות, הרי צפיפות-האוכלוסיה היא עוד גדולה בהרבה. בסלובניה זו, בה מפותחת התעשייה והיא עיקר משקה, ומספר עריה גדול, בוצעו במשך ארבע שנים תמימות מבצעים מכל הסוגים, וזה ביחידות, אשר כבר בשנת 1943 כללו שני קורפוסים, שמנו שש דיביזיות, ושלוש בריגדות עצמאיות וכ-15 פלגות

פרטיונים בעצמה של כמה מאות לוחמים כ"א (כוח-אדם כולל) — 35.000 עד 40.000 (אי.ש).

צפיפות האוכלוסיה במקום הקרב לא הפריעה מעולם לגייסות הפרטיונים. להפך, היחידות שאפו תמיד לחדור לאזורים העשירים ביותר, שעליהם גם הגן האויב בדרך כלל ביתר כוח. שם היו תנאי החיים והלחימה קלים בהרבה. הספקת המזון ורכישת הציוד גדולות בכמותן, גיוסם של לוחמים חדשים טוב יותר, הטיפול בפצועים קל יותר, ומערכת הקשר ושירות-המודיעין קלה יותר לארגון. דבר זה תוקפו יפה גם לגבי רשת-הדרכים. בסלובניה קשה למצוא בשטח נקודה הרחוקה יותר מ-10 עד 15 קילומטר בקו אוירי מכבישה-המכוניות הקרוב ביותר. יתכן שכבישים אלה אינם מזופתים יפה, כמו במערב, אבל יש להם תשתית קשיחה, והם שימושיים מאוד לשיירות ממונעות צבאיות. רשת-כבישים זו לא הפריעה לפעולות הפרטיונים. הכבישים הועילו לאויב, אך גם לגייסותינו אנו הביאו תועלת. כאשר רצינו, שהיריב לא ישתמש בהם, היו לנו אמצעים ואפשרויות מספיקים כדי להוציאם מכלל שימוש.

צ ק ל ו ן

לקט תרגומים

מפתח לשנת 1953

מפתח זה אינו דומה ל"תוכן-ענינים" רגיל. תכליתו — לספק לקורא המעוניין בנושא מסויים את כל החומר המצוי ב"צקלון" על נושא זה. לפיכך נערך מפתח ה"צקלון", בדומה למפתח הגדול ל-20 כרכי "מערכות", העומד להופיע, — לא לפי א"ב של שמות מחברים או מאמרים, אלא לפי ענפי-ידיעה, מקצועות ובני-מקצועות. על-כן חוזר ציונו של מאמר ומופיע בכל אותם ערכים אשר תוכנו נגע בהם נגיעה של ממש.

מפתחות ה"צקלון" בצירוף מפתחות "מערכות" יהיו מורה-דרך כמעט שלם לחומר הקריאה והעיון-הצבאי, המקורי והמתורגם, בכתבי-העת הצבאיים העבריים. במאמרים הנוגעים חלקית בנושא מסויים צויין מספר העמוד המתאים בסוגריים ליד מספר החוברת.

אוריה

- לחמה אירית וקליעים מונהגים — לויט-קול, קלמל — 1.
- בחינותיה הלוגיסטיות של מלחמה עתידה — קול, א. אורלנדו — 4.
- תובלה אירית במלחמה — קפ-להק, ג'. ה. ויליאמסון — 4.
- חימוש מטוסים — ג. ה. פויכטר — 5.

אומה במלחמה

- האוכלוסיה האזרחית במלחמה טוטלית — "הלוטיקוס" — 6.
- מלחמת הפרטיונים היוגוסלבית — לויט-גנ. ד. קודר — 8.
- מלחמה ארצית — לויט-גנ. ד. קודר — 9.

אסטרטגיה

- להאחדת עקרונות-המלחמה — לויט-קול, א. ולגה — 6.
- "הטופי" — יופי; אך ביי"ש יש ממש" (מה בין "גישה-עקיפה לגישה-ישירה") — לויט-קול, ג'. ב. פיקט — 6.
- בין מלחמת-תנועה למלחמת-מגן, — לויט-קול, פ. א. מיקשה — 9.
- מלחמה ארצית — לויט-גנ. ד. קודר — 9.

ארה"ב (מדינות)

- החלל הערבי — מלקולם מאגרידי — 2.

ארה"ב (צבא)

- לחמה אירית וקליעים מונהגים — לויט-קול, קלמל — 1.
- התקפת פלוגה במבצע "הרג" — קפ. ג. אהרן — 2.

למקבלי ה"צקלון"

עם הופעת חוברת זו — האחרונה לשנת 1953 ניתנת אפשרות לכרוך את החוברות שהופיעו בשנת 1953 (מס' 1 — מס' 9). מחיר הכריכה 600 פרוטה. מחיר כרך (כולל חוברות) 2 ל"י. את החוברות לכריכה יש למסור במנהלת "מערכות", (ת"א, רח' נחלת בנימין 57) או לשלוח לת. ד. 168 ת"א, עד 31 בינואר 1954, ולצרף המחאת דאר מתאימה.

מנהלת "מערכות"

— לשיתוף הפעולה רגלים-טנקים — קפ. א. פיליפס — 2.

— תרגיל „תקופה” — 3.

— תובלה-אווירית במלחמה — קפ.להק ג. ו. ויליאמסון — 4.

— חימוש מטוסים — ג. ו. פויכטר — 5.

— להאחדת עקרונות-המלחמה — לויט-קול. א. ולגה — 6 (עמ' 16).

— הגנה הקפית — לויט-קול. ס. דה-ריוס — 9.

— כוח צבאי מאוחד — אות לכושר-מגן מלוכד, — לויט-קול. י. א. מתיוס — 9.

ארגון צבאי

— הפעלת כוחות מיוחדים — קול. ג. ה. האקאט — 1.

— חיילי המלכה — מ. ג'ונס — 1.

— אחריותם של קציני-מטה בצבא הגרמני — פ. הוסבך — 1.

— „יועץ ארטילרי” ליחידת רגלים — מיור ר. ל. ולנסה — 3.

— הסגן במלחמה השניה ולאחריה בשלבי עלייתו — ר. אוגורקיץ — 4.

— כוח צבאי מאוחד — אות לכושר-מגן מלוכד, — לויט-קול. י. א. מתיוס — 9.

ביקורת ספר וביבליוגרפיה

— מדף ספרים — 1 ; 2 ; 3 ; 4 ; 5 ; 6 ; 7 ; 8 ; 9.

בטליון (ראה גדוד).

בריטניה (מדינות)

— החלל הערבי — מ. מאגריד — 2.

בריטניה (צבא)

— לחמה פסיכולוגית — ר. ה. ס. קרוסמן — 1.

— הפעלת כוחות מיוחדים — קול. ג. ה. האקאט — 1.

— חיילי המלכה — מ. ג'ונס — 1.

— ארטילריית-שדה על פרשת-דרכים — קפ. ד. ס. גרהם — 2.

— חימוש מטוסים — ג. ו. פויכטר — 5.

— להאחדת עקרונות-המלחמה — לויט-קול. א. ולגה — 6 (עמ' 16).

ברח"מ (מדינות)

— החלל הערבי — מ. מאגריד — 2.

ברח"מ (צבא)

— חימוש מטוסים — ג. ו. פויכטר — 5.

— אימוני-ירי בגייסות-השריון הסובייטיים — 6, 7.

— כוח צבאי מאוחד — אות לכושר-מגן מלוכד, — לויט-קול. י. א. מתיוס — 9.

גדוד (בטליון)

— שטוף את הרכסים — וניצחת — מיור ג. פ. אבריל — 1.

— הגנה על שטח-עורף (תרגיל הסיכום) — לויט-קול. ק. ורמברוד — 7.

גייסות מוטסים

— הגנה על שטח-עורף — לויט-קול. ק. ורמברוד — 7.

(ראה כ"כ — אוריה)

גרמניה (צבא)

— שלילת דרך — מיור מ. ל. כרוסטויס — 1.

— אחריותם של קציני-מטה בצבא הגרמני — פ. הוסבך — 1.

— חימוש מטוסים — גיאורג ו. פויכטר — 5.

— כוח צבאי מאוחד — אות לכושר-מגן מלוכד, — לויט-קול. י. א. מתיוס — 9.

דיכויזיה

— גייסות השרותים בהגנה נידת — לויט-קול. ל. פ. מרקאדו — 7.

הגנה

— גייסות השרותים בהגנה נידת — לויט-קול. ל. פ. מרקאדו — 2.

— קרבות-רחוב — לויט. ד. דונובן — 3 (עמ' 19).

— הגנה על שטח-עורף — לויט-קול. ק. ורמברוד — 7.

— התקפת השיבוש — לויט-קול. ו. ר. דסורבי — 8.

— הגנה-הקפית — לויט-קול. ס. דה-ריוס — 9.

(ראה כ"כ — טקטיקה, אסטרטגיה)

הג"א

— לחמה אטומית, ביולוגית וכימית — בריג' דר. אי. סקס — 3.

— האוכלוסיה האזרחית במלחמה טוטלית — „הלוטיקוס” — 6.

הדרכה

— מבעיות ההדרכה בצבא-מילואים מובהק — קול. מ. ויבל — 2.

— לשיתוף הפעולה רגלים-טנקים — קפ. א. פיליפס — 2.

— „מצב טקטי מסי 2” — בריג.גנ. אדוין ה. רנדל — 4.

— אימוני-ירי בגייסות-השריון הסובייטיים — 6, 7.

— לחמת-לילה (הצורך בבדק-הבית בדרכי האימון והמיון שלנו) — מיור א. סיטון — 7.

(ראה כ"כ — חילות, לחמות)

העלמה, הסואה, הבלעה

— ארטילריית-שדה על פרשת-דרכים — קפ. ד.ס. גרהם — 2 (עמ' 34).

(ראה כ"כ — חיל-הגנדה)

חבלה ומיקוש

— שלילת דרך — מיור מ. ל. כרוסטויס — 1.

(ראה כ"כ — חיל-הגנדה)

חטיבה (רגימנט)

— „יועץ-ארטילרי” ליחידת רגלים — מיור ר. ל. ולנסה — 3.

חיל הנדסה

— שלילת דרך — מיור מ. ל. כרוסטויס — 1.

חיל מילואים

— מבעיות ההדרכה בצבא-מילואים מובהק — קול. מ. ויבל — 2.

חיל רגלים

— לשיתוף הפעולה רגלים-טנקים — קפ. א. פיליפס — 2.

- "יועץ-ארטילרי" ליחידת רגלים — מיור ר.ל. ולגטה — 3.
- מצב טקטי מס. 2 — בריג.ג.ג. אדוין ה. רנדל — 4.

חיל רפואה

- לחמה אטומית, ביולוגית וכימית — בריג. דר. אי. סקס — 3.
- אמבולנסים שמימיים — קפ.להק. ג.ו. וילימסון — 4 (עמ' 41).

חיל תותחנים

- ארטילרית-שדה על פרשת-דרכים — קפ. ד. ס. גרהם — 2.
- "יועץ-ארטילרי" ליחידת רגלים — מיור ר.ל. ולגטה — 3.

טיורונים

- חיילי המלכה — מ. ג'ונס — 1.

טקטיקה

- הפעלת כוחות מיוחדים — קול. ג'י. ה. האקאט — 1.
- שטוף את הרכסים — ונצחת ! — מיור ג'י. פ. אבריל — 1.
- שלילת דרך — מיור מ.ל. כרוסטויט — 1.
- החקפת פלוגה במבצע "הרג" — קפ. ג'י. אהרן — 2.
- לשיתוף הפעולה רגלים-טנקים — קפ. א. פיליפס — 2.
- קרבות רחוב — לויט. צ. דונובן — 3.
- חרגיל "חקופה" — 3.
- שליבי עלייתו של הטנק — ר.מ. אוגורקביץ — 3.
- הטנק במלחמה השנייה ולאחריה בשלבי עלייתו — ו. אוגורקביץ — 4.
- מצב טקטי מס. 2 — בריג.ג.ג. אדוין ה. רנדל — 4.
- גבעי-גיא בטקטיקה הררית — קול. ת.ה. הייס — 4.
- פלוגה רובאית כתמיכה למשמר קדמי — מיור ר.ג. קימבל — 5.
- הלהיור — קומנדנט פ. סלריה — 5.
- כללי לחמת מדבר — 6.
- לחמת-לילה — מיור א. סיטון — 7.
- המהירות — קול. ברטל — 7.
- הגנה על שטחי עורף — לויט-קול. ק. ורמברוד — 7.
- החקפת השיבוש — לויט-קול. דסורבי — 8.
- הגנה-הקפית — לויט-קול. ס. דה-ריוס — 9.
- בין מלחמת-התנועה למלחמת-מגן, — לויט-קול. פ. או מיקשה — 9.

יוגוסלביה (צ ב א)

- מלחמת הפרטיזנים היוגוסלבית — ג'י.לויט. ד. קודר — 8.
- המלחמה-הארצית — ג'י.לויט. ד. קודר — 9.

יפן (צ ב א)

- לחמת-לילה — מיור א. סיטון — 7.

ירדן

- החלל הערבי — מלקולם מאגרידו — 2.

ישראל

- החלל הערבי — מלקולם מאגרידו — 2.

כוחות מיוחדים (חילות הפשיטה)

- הפעלת כוחות מיוחדים — קול. ג'י. ה. האקאט — 1.

כתבי-סתר

- הבטחון בקשר — קפ. אי.ד. דויל — 5.

לוגיסטיקה

- גייסות השירותים בהגנה גיידת — לויט-קול. ל. פ. מרקאדו — 2.
- בחינותיה הלוגיסטיות של מלחמה עתידה — קול. א. אורלנדו — 4.
- תובלה-אווירית במלחמה — קפ.להק. ג.ו. וילימסון — 4.
- המהירות בתוויות של מנגנוני-העורף — קול. ברטל 7 (עמ' 23).
- הניידות המנצחת — מיור ר. הרגריבס — 8.
- כוח צבאי מאוחד — אות לכושר-מגן מלוכה, — לויט-קול. מתיוס — 9.

לחמה אטומית

- לחמה אטומית, ביולוגית וכימית — בריג. דר. אי. סקס — 3.

לחמה ביולוגית

- לחמה אטומית, ביולוגית וכימית — בריג. דר. אי. סקס — 3 (עמ' 58).

לחמת גריליה

- הפעלת הליקופטרים במבצעי חזית ונגד גריליה — קפ.להק. ג.ו. וילימסון — 4 (עמ' 46).
- האלחוט במבצעי גריליה — קפ. אי. ד. דויל — 5 (עמ' 26).
- הגנה על שטחי-עורף — לויט-קול. ק. ורמברוד — 7.
- מלחמת הפרטיזנים היוגוסלבית — ג'י.לויט. ד. קודר — 8.
- המלחמה-הארצית — ג'י.לויט. ד. קודר — 9.

לחמת דרכים

- שלילת דרך — מיור מ.ל. כרוסטויט — 1.
- פלוגה רובאית כתמיכה למשמר קדמי — מיור ר.ג. קימבל — 5.

לחמת הרים

- שטוף את הרכסים — ונצחת ! — מיור ג'י. פ. אבריל — 1.
- גבעי-גיא בטקטיקה הררית — קול. ת.ה. הייס — 4.

לחמה כימית

- לחמה אטומית, ביולוגית וכימית — בריג. דר. אי. סקס — 3 (עמ' 60).

לחמת לילה

- לחמת-לילה — מיור א. סיטון — 7.
- מהירות בתנועת גייסות — קול. ברטל — 7 (עמ' 18).
- הגנה הקפית — לויט-קול. ס. דה-ריוס — 9.

לחמת מדבר

- כללי לחמת-מדבר — 6.

לחמת-עיר

— קרבות רחוב — לויט. צ. דונובן — 3.

לחמה פסיכולוגית

— לחמה פסיכולוגית — ריצ'רד ה. ס. קרוסמן — 1 (עמ' 5).
— הלחמה הפסיכולוגית — קפ. אי. ד. דויל — 5 (עמ' 27).
— ההגנה-הלאומית הרוחנית — „הלוטיקוס” — 6 (עמ' 33).

מודיעין

— לחמה פסיכולוגית — ריצ'רד ה. ס. קרוסמן — 1 (עמ' 16).
— שבויי-מלחמה — כמקור מודיעין — קפ. י. א. בצלר — 2.
— ערות-מודיעין — מחובתך, חייל! — קפ. ר. ס. טיארנו — 3.
— הבטחון בקשר — קפ. אי. ד. דויל — 5.
— המהירות — קול. ברטל — 7.

מזרח-תיכון

— החלל הערבי — מלקולם מאגרידו — 2.

ממות ומפקדות

— אחריותם של קציני-מטה בצבא הגרמני — פ. הוסבן — 1.
— כוח צבאי מאוחד — אות לכוש-רמגן מלוכד, — לויט-קול. מתיוס — 9.

מכ"ם

— מכ"ם (רדר) — מיור א. סיטון — 7 (עמ' 9).

מלחמת-העולם הראשונה

— בין מלחמת-תנועה למלחמת-מגן — לויט-קול. פ. או. מיקשה — 9.

מלחמת-העולם השניה

— לחמה פסיכולוגית — ריצ'רד ה. ס. קרוסמן — 1 (עמ' 21).
— הפעלת כוחות מיוחדים — קול. ג. ו. האקאט — 1 (עמ' 21).
— שבויי-מלחמה — כמקור מודיעין — קפ. י. א. בצלר — 2.
— הסנק במלחמה — השניה ולאחריה בשלבי עלייתו — ר. אוגורקביץ — 4.
— כללי לחמת-מדבר — 6.
— התקפת השיבוש — לויט-קול. ו. ד. דסורבי — 8.
— מלחמת הפרטיונים היוגוסלבית — גנ-לויט. ד. קודר — 8.
— מלחמה ארצית — גנ-לויט. ד. קודר — 9.
— בין מלחמת-תנועה למלחמת-מגן — לויט-קול. פ. או. מיקשה — 9.

מנהלה

— מה חדש בעקרונות המלחמה? — 2.

מפות ותרשימים

— תרגיל „תקופה” — 3 (עמ' 44).
— פלוגה רובאית כתמיכה למשמר קדמי (מפת מרחב הבעיה) — 5 (עמ' 31).
— מבנה של פלוגה רובאית כסיוע למשמר קדמי — 5 (עמ' 32).
— תחוד הולך לפני החלוץ — 5 (עמ' 34).
— פלגת החלוץ — 5 (עמ' 35).

— רואים את האויב — 5 (עמ' 37).

— חלוקת-האש של פלוגת-טנקים בהתקפה — 6 (עמ' 38).
— אזורי פגיעה תוך ירי מחלקת טנקים — 6 (עמ' 40).
— אזורי פגיעה תוך ירי פלוגת-טנקים — 6 (עמ' 41).
— דוגמה של תנוחת-היריב לצורך תרגיל אימון למחלקת טנקים — 6 (עמ' 43).
— אימון-ירי בגייסות-שריון — 7 (עמ' 50 ; 53 ; 54).
— ההתקפה הגרמנית ביוגוסלביה — דצמבר 1943, — 8 (עמ' 18).
— חלוקת יוגוסלביה, 1941 — 8 (עמ' 25).
— קבוצות הפרטיונים, 1941 — 8 (עמ' 28).
— המערכה על הגר נרטה — 8 (עמ' 30).
— המתקפה הששית של כוחות-הציר — 8 (עמ' 31).
— השטחים המשוחררים עם בוא הצבא הסובייטי — 8 (עמ' 33).
— המבצעים הסופיים, 1945 — 8 (עמ' 34).
— „תכנית ב” — 9 (עמ' 19).
— תכנית-האש — 9 (עמ' 21).

משמעת

— מבציות ההדרכה בצבא-מילואים מובהק — קול. מ. ויבל — 2.

מצריים

— החלל הערבי — מלקולם מאגרידו — 2.

נשק (כ ל ל י)

— קרבות רחוב — לויט. צ. דונובן — 3 (עמ' 17).
— חימוש מטוסים — ג. ו. פויכטר — 5.

נשק (ל ה ב ו ת)

— נאפלים — נשק להבות, — מי-גנ. א. פ. בולין — 2.
— להביוור — קומנדנט פ. סלריה — 5.

נשק (נ ג ד-מ ט ו ס י)

— לחמה אווירית וקליעים מונהגים — לויט-קול. קלמל — 1.

נשק (ר ק י ט י)

— חימוש מטוסים — ג. ו. פויכטר — 5.

סין (צ ב א)

— שטוף את הרכסים — וניצחת! — מיור ג. פ. אבריל — 1.
— לחמה אווירית וקליעים מונהגים — לויט-קול. קלמל — 1.
— הגנה-הקפית — לויט-קול. ס. דהריוס — 9.
(ראה כ"כ — קוריאה)

עקרונות מלחמה

— מה חדש בעקרונות המלחמה? — 2.
— להאחדת עקרונות-המלחמה — לויט-קול. א. ולגה — 6.
— המהירות — קול. ברטל — 7.

— הניידות המנצחת — מיוזר הרגריבס — 8
(ראה כ"כ — אסטרטגיה)

פאקיסטאן

— החלל הערבי — מלקולם מאגרידו — 2

פלוגה

— התקפת פלוגה במבצע "הרג" — קפ. נ. ג. אהרן — 2

— פלוגה רובאית בתמיכה למשמר קדמי — מיוזר ה. ג. קימבל — 5

פרס

— החלל הערבי — מלקולם מאגרידו — 2

צבא קבע

— חיילי המלכה — מ. גונס — 1

צותי-קרב

— לשיתוף הפעולה רגלים-טנקים — קפ. א. פיליפס — 2

צקלון

— בפתח הצקלון — מאת מערכת "מערכות" — 31

צרפת (צ ב א)

— תרגיל "תקופה" — 3

ציוד אישי

— הניידות המנצחת — מיוזר הרגריבס — 8

קוריאה

— שטוף את הרכסים — וניצחת! — מיוזר ג. פ. אבריל — 1

— לחמה אווירית וקליעים מונהגים — לויט-קול קלמל — 1

— התקפת פלוגה במבצע "הרג" — קפ. נ. ג. אהרן — 2

— גאפסלם — נשק להבות — מייג. א. פ. בולין — 2

— תובלה אווירית במלחמה — קפ. להק. ג. ו. וילמסון — 4

— חימוש מטוסים — גיאורג ו. פויכטר — 5

— הגנה הקפית — לויט-קול. ס. דהריוס — 9

קליע מונחה

— אסטריות ההתפתחות לעתיד לבוא — ג. ו. פויכטר — 5 (עמ' 16)

קשר

— "יועץ ארטיילרי" ליחידות רגלים — מיוזר ר. ל. ולנסה — 3 (עמ' 25)

— הבטחון בקשר — קפ. אי. ד. דויל — 5

— מהירות בהעברת ההחלטה — קול. ברטל — 7 (עמ' 17)

רוח

— לחמה פסיכולוגית — רייצ'רד ה. ס. קרוסמן — 1 (עמ' 5)

— מה חדש בעקרונות המלחמה? — 2

— ההגנה-הלאומית הרוחנית — "הלוטיקוס" — 6 (עמ' 33)

שבויי-מלחמה

— שבויי-מלחמה — כמקור מודיעין, — קפ. י. א. בצלר — 2

שביוצריה

— מבעיות ההדרכה בצבא-מילואים מובהק — קול. מ. ויבל — 2

שריון

— לשיתוף הפעולה רגלים-טנקים — קפ. א. פיליפס — 2

— גאפסלם — נשק להבות — מייג. א. פ. בולין — 2 (עמ' 49)

— שלבי עלייתו של הטנק — ר. מ. אוגורקיביץ — 3

— הטנק במלחמה השנייה ולאחריה בשלבי עלייתו — ר. אוגורקיביץ — 4

— כללי לחמת-מדבר — 6

— "הטופי" — יופי; אך ביי"ש יש ממש" (מה בין גישה-עקיפה

לגישה-ישרה) — לויט-קול. ג. ב. פיקט — 6

— אימוני-ירי בגייסות-השריון הסובייטיים — 6, 7

תאורה

— הגנה הקפית — לויט-קול. ס. דהריוס — 9

תורכיה

— החלל הערבי — מלקולם מאגרידו — 2

תכנון

— המהירות — קול. ברטל — 7

תלבושת

— הניידות המנצחת — מיוזר הרגריבס — 8

תמרון

— תרגיל "תקופה" — 3

— "מצב טקטי מס. 2" — בריג'ג. אדוין ה. רנדל — 4

— אימוני-ירי בגייסות-השריון הסובייטיים — 6, 7

— שיפוט מציאותי בתמרוני-מפה — לויט-קול. ר. סי. אשבין — 7

— הגנה על שטחי עורף — לויט-קול. ורמברוד — 7

תעבורה

— הסדרת-תנועת באזורי מבצעים — 3

— בחינותיה הלוגיסטיות של מלחמה עתידה — קול. א. אורלנדו — 4

— תובלה אווירית במלחמה — קפ. להק. ג. ו. וילמסון — 4

— מהירות בתנועת הגייסות — קול. ברטל — 7 (עמ' 18)

— בין מלחמת-תנועה למלחמת-מגן — לויט-קול. פ. או. מיקשה — 9

תרבות והשכלה

— חיילי המלכה — מ. גונס — 1 (עמ' 47)

- 3) **RENDULIC, GENERAL OBERST L. : GEKAEMPFT-GESIEGT-GESCHLAGEN, VERLAG WELSERMUEHL, HEIDELBERG, 1953, 384p., III., KARTEN, DM 19.50.**

זכרונותיו של קצין גרמני גבוה, ממוצא אוסטרי, מוזמן מלחמת העולם השנייה. המחבר שרת כמפקד קורפוס, ואח"כ כמפקד ארמיה בזירות מזירות שונות, ביניהן: רוסיה, פינלנד, יוגוסלביה, פרוסיה המזרחית, ואוסטריה. מחשובי הספרים אשר נכתבו ע"י מפקדים גרמנים לשעבר.

ר ו י נ

- 1) **CHISHOLM, AIR CDR. R. : COVER OF DARKNESS, CHATTO & WINDUS, LONDON, 1953, 222p., III., 12s. 6d..**

פרשת הפעלת המכ"ם בשרות חיל האוויר המלכותי במלחמת העולם השנייה.

- 2) **DUKE, NEVILLE : THE SOUND BARRIER, CASSEL, LONDON, 1953, 230p., III. & DIAGRAMS, 8s. 6d..**

על בעיית הטיסה העל-קולית. המחבר הוא אחד מטייסי-הניסויים הגדולים ביותר בבריטניה.

- 3) **WILLS, P. : ON BEING A BIRD, PARRISCH, LONDON, 1953, 230p., III. & DIAGRAMS, 15s. 6d..**

על דאונים ואמנות הדאיה.

ד ו

- 1) **DOUGLAS, J. S. : THE STORY OF THE OCEANS, MULLER, LONDON, 1953, 264p., III., 15s..**

חולדות הימים ותולדות החקר הימי.

- 2) **HUGHES, J. S. : COME AND SAIL, MUSEUM PRESS, LONDON, 1953, III., 18s.**

על השיט בסירות-מפרשים.

- 3) **LABAYLE-COUHAT, J. : LA MARINE AMERICAINE, EDITIONS OZANNE, PARIS, 1953, III., Fr. 180.**

חוברת שמושית קטנה, מלאה תמונות ותרשימים, המתארת את הצי האמריקאי דהיום. קונטרס נוסף מתוך סידרת קונטרסים ימיים בהוצאה צרפתית זולה ויפה.

המזרח התיכון

- 1) **DE GAURY, G. : THE NEW STATE OF ISRAEL, PRAEGER, N.Y., 1952, 250p., \$ 3.95.**

תאור חיובי של מדינת ישראל, פרי עטו של קצין אנגלי לשעבר, אשר התפרסם בשעתו ע"י ספרו "השטיח הזהוב", פרשת כיבושה מחדש של עירק בתקופת ראשיד עלי.

- 2) **HOLLINGWORTH, C. : THE ARABS AND THE WEST, METHUEN, LONDON, 1952, 285p., 21s.**

בעיית יחס הערבים למערב, כפי שהיא מתוארת ע"י עתונאית אנגלית ידועה אשר אינה נמנית על אוהדי ישראל.

- 3) **KHERRALLAH, GEORGE : ARABIA REBORN, UNIVERSITY OF NEW MEXICO PRESS, ALBUQUERQUE, 1952, 307p., \$ 4.50.**

דן בעיקר באבן-סעוד ובמדינתו.

מדף ספרי

ספרים חדשים בעלי-עניין לאיש הצבא

כ ל ר י

- 1) **McCLUNG LEE, A. : HOW TO UNDERSTAND PROPAGANDA, RINEHARD, N.Y., 1952, 281p., \$ 4.00.**

מדריך עממי וקצר להבנת אורחי התעמולה.

- 2) **MORDAL, J. : LA BATAILLE DE CASABLANCA, ED. PLON, PARIS, 1952, 311p., Fr. 690.**

פרשת הפעולות המשולבות אשר הביאו לכבוש העיר קובלוקה ע"י כוחות בנות הברית בנובמבר 1942.

- 3) **POLITICAL HANDBOOK OF THE WORLD, 1953; EDITED BY W. H. MALLORY AND J. BARBER, HARPER, N.Y., 1953, 233p., \$ 3.75.**

מהדורה חדשה ומעודכנת של שנתון שמושי אשר בתוכו יש למצוא פרטים מדיניים מאליים על ארצות העולם השונות וממשלותיהן.

- 4) **ROSSI, GEN. F. : MUSSOLINI E LO STATO MAGGIORE, TIPOCRITIA REGIONALE, ROMA, 1953, 191p., L. 600.**

סקירת יחסי הגומלין בין מוסוליני והמטה הכללי שלו. פרי עטו של גנרל איטלקי ועד ראיה.

- 5) **SQUIRES, RICHARD : AUF DEM KRIEGSPFAD, RUTTEN, BERLIN, 1951, 246p..**

ספר תעמולה פרו-רוסי של עריק מהצבא הבריטי. הספר מכיל קטעים מתוך יומנו של הנספח הצבאי האמריקאי לשעבר במוסקבה, גנרל גרו. גנרל גרו הוחזר בשעתו משרתו ונענש לאחר שיומנו האישי, אשר הכיל דברי בקורת חריפה על רוסיה, נגנב ופורסם.

- 6) **UNITED STATES ARMY IN WORLD WAR II, PICTORIAL RECORD : THE WAR AGAINST JAPAN; DEPARTMENT OF THE ARMY, OFFICE OF THE CHIEF OF MILITARY HISTORY, WASHINGTON, 1952, 471p., \$ 3.50.**

מלחמת צבא ארה"ב נגד יפן בתמונות.

י ב ש ה

- 1) **BOYCE, COL. H. C. : LINDSELL'S MILITARY ORGANIZATION AND ADMINISTRATION, 28th EDITION, GALE & POLDEN, ALDERSHOT, 1953, 311p., DIAGRAMS, 12s. 6d..**

המהדורה ה-28 של ספר-שימוש סטנדרטי של הקצינים הזוטרים בצבא הבריטי באשר לבעיות ארגון ומנהל. מאלף גם לקציני צבאות אחרים.

- 2) **HERR, MAJ. GEN. J. K. & WALLACE, E. S. : STORY OF THE U.S. CAVALRY, 1775-1942, LITTLE BROWN, N.Y., 1953, 275p., III., \$ 6.00.**

תולדות חיל הפרשים האמריקאי.